

ورزش همگانی در کشور موانع موجود و ارائه راهکارها

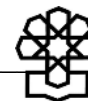
معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی
دفتر: مطالعات فرهنگی

کد موضوعی: ۲۷۰
شماره مسلسل: ۱۴۱۷۳
بهمن‌ماه ۱۳۹۳

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۱.....	مقدمه
۲.....	تاریخچه ورزش همگانی
۴.....	گروه‌های مشمول ورزش همگانی
۸.....	بررسی اعتبارات ورزش همگانی در طول برنامه پنجم توسعه
۱۰.....	بررسی وضع موجود ورزش همگانی در ایران
۱۵.....	وضع مطلوب
۱۶.....	الزامات قانونی
۲۰.....	آسیب‌شناسی پنج دوره قوانین توسعه پس از پیروزی انقلاب در زمینه ورزش همگانی
۲۲.....	ارزیابی تکالیف پنج دوره قوانین برنامه توسعه در خصوص ورزش همگانی
۲۷.....	مشکلات و چالش‌های توسعه ورزش همگانی
۲۹.....	راهکارها و پیشنهادهای توسعه ورزش همگانی
۳۲.....	منابع و مأخذ

ورزش همگانی کشور، موانع موجود و ارائه راهکارها

چکیده

ورزش همگانی یا عمومی کردن ورزش باتوجه به زندگی صنعتی و سبک زندگی ناشی از آن و عواقب به خطر افتادن سلامت اقشار مختلف جامعه، از موضوعات اساسی مدنظر سیاستگذار و به تبع آن قانونگذار می‌باشد، لذا این گزارش سعی در رفع موانع این مهم دارد. نبود نظام شاخص‌سازی اصولی در قوانین توسعه‌ای و نبود یک سیستم ارزیابی و نظارتی کارآ، پایین بودن سرانه ورزش همگانی باتوجه به جوان بودن جمعیت کشور، بالا بودن هزینه‌های ورزشی و عدم توان مالی افراد، مسائل و مشکلات فرهنگی از جمله موانع اساسی توسعه و رشد ورزش همگانی در کشور می‌باشد. لذا در این گزارش راهکارها و پیشنهادهایی در جهت رفع این مشکلات ارائه شده است، که از جمله می‌توان به؛ آسیب‌شناسی پنج دوره قوانین توسعه‌ای و ارائه قانونی جامع و مانع در قانون برنامه ششم توسعه، نظارت بهینه بر قوانین فعلی، تجمیع اعتبارات متفرقه بودجه‌ای ذیل وزارت ورزش و جوانان، تخصیص یارانه در قالب بن‌های ورزشی همانند بن‌های کتاب، اضافه کردن برنامه توسعه ورزش همگانی ذیل دستگاه‌های مسئول و متولی و... اشاره داشت.

مقدمه

صنعتی شدن و ورود تکنولوژی و به‌خصوص صنایع الکترونیکی و مخابراتی باعث شده تا در جوامع امروزی، حرکت که یکی از اصلی‌ترین فعالیت‌های انسانی است به حداقل برسد و باعث افزایش بیماری‌ها و مرگ‌ومیر زودرس و افزایش هزینه‌های درمانی و زیان اقتصادی کشورها شود. یکی از آثار کم‌حرکی چاقی بیش از حد است که هر ساله سبب سکت‌های مغزی و قلبی فراوانی در بین اقشار مختلف و حتی جوانان می‌شود و سرمایه عظیم نیروی انسانی را از بین می‌برد و از سوی دیگر این کم‌حرکی باعث کاهش شدید بهره‌وری به‌علت بیماری‌های روانی حاصل، از قبیل افسردگی شده است. ضمن آنکه در مقابل آن، نیاز به شادابی برای بهره‌وری وجود دارد که این نیز به‌علت افسردگی‌های ناشی از کم‌حرکی به حداقل رسیده و سبب شده تا جوامع مختلف به‌خصوص پیشرفته درصدد چاره، برآیند. لذا بهترین راه، یعنی توسعه ورزش همگانی را در دستور کار قرار داده‌اند. ضمن آنکه ورزش همگانی علاوه بر رفع معضلات فوق‌الذکر باعث تقویت بسیاری از ارزش‌های انسانی می‌شود که از جمله

می‌توان به نهادینه شدن روحیه مقاومت، تعاون و کار جمعی، قوی کردن اراده انسانی، چگونگی مقابله با مشکلات، جلوگیری از یأس و ناامیدی، جلوگیری از تنبلی اشاره کرد. لذا در صورت پرداختن به ورزش همگانی، فواید فوق حاصل و تأثیر آن بر جامعه نمایان شده و افزایش بهره‌وری را همراه خواهد داشت. از این رو گزارش حاضر به منظور توجه بیشتر مسئولان محترم به وضعیت ورزش همگانی کشور و رفع موانع و کاستی‌ها و ایجاد زمینه ورزش کردن برای تمام سنین، تهیه شده است.

تاریخچه ورزش همگانی

فعالیت بدنی راهکاری برای پیشگیری از بیماری‌هاست و سلامت را می‌توان از طریق ورزش ارتقا داد. در ایالات متحده سرمایه‌گذاری یک دلار (زمان و تجهیزات) در زمینه فعالیت بدنی، به ۳/۲ دلار صرفه‌جویی در هزینه‌های پزشکی منتهی می‌شود. افراد به لحاظ جسمانی فعال، به‌طور تخمینی سالی ۵۰۰ دلار در هزینه‌های مراقبت‌های بهداشتی خود براساس اطلاعات مندرج در کتاب «نگاه راهبردی به نظام ورزش کشور» صرفه‌جویی می‌کنند.^۱

ورزش همگانی به‌عنوان یکی از زیرمجموعه‌ها در مبحث رفاه اجتماعی، به‌معنای تضمین عدم هرگونه محدودیت بر اساس جنس، سن، طبقه اجتماعی و وضعیت اقتصادی در جامعه و برخورداری همه افراد از حق شرکت آزادانه در فعالیتهای ورزشی مطرح است. **واژه ورزش همگانی در سال ۱۹۷۵، در اروپا معرفی و پس از آن در نقاط دیگر مورد استفاده قرار گرفت.** این اصطلاح دربرگیرنده یک مفهوم اصلی است و آن اینکه، به‌دلیل سودمندی وافر فعالیتهای ورزشی برای بدن و روح، تشویق و تأکید بر شرکت همه اعضای یک جامعه در فعالیتهای ورزشی ضروری است.^۲

اطلاعات دقیقی درخصوص وضعیت ورزش همگانی پیش از انقلاب اسلامی، در دست نیست. اما براساس اطلاعات به‌دست آمده از فدراسیون ورزش همگانی جمهوری اسلامی ایران، قبل از انقلاب «**دفتر تعمیم و گسترش ورزش**» در «سازمان تربیت‌بدنی»، تفریحات سالم برنامه‌ها و فعالیتهای ورزش همگانی را در کشور تحت عنوان «ورزش محلات» پیگیری می‌کرد، اما پس از پیروزی انقلاب اسلامی براساس اهداف تعیین شده در بند «۳» اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران از سال ۱۳۵۸ تحت عنوان «**ورزش محلات**» شروع به فعالیت کرد و در سال ۱۳۶۲ زیر نظر تشکیلات «**جهاد تربیت‌بدنی**» در «سازمان تربیت‌بدنی»، به‌صورت قانونی رسمیت یافت و از سال ۱۳۶۵ «**اداره جهاد ورزش**» در «ادارات کل تربیت‌بدنی استان‌ها، شهرستان‌ها و بخش‌ها» تشکیل و سازماندهی شد.

۱. محمدباقر قالیباف، نگاه راهبردی به نظام ورزش کشور، تهران، نگارستان حامد، ۱۳۸۹، ص ۱۹۳.

۲. همان، ص ۱۸۴.

به تدریج این تشکیلات زیر نظر «دفتر امور فرهنگی سازمان تربیت بدنی» به فعالیت خود ادامه داد. لکن به علت وجود برخی از مشکلات از جمله عدم تخصیص بودجه لازم، تصمیم گرفته شد که این زیرمجموعه از سازمان تربیت بدنی به یک فدراسیون تبدیل شود و با راهنمایی کمیته ملی المپیک ایران در سال ۱۳۷۱ به عنوان یک «فدراسیون ورزشی» شناخته شد و مانند سایر فدراسیون‌ها، طبق اساسنامه خود فعالیت کرد که با تصویب «سند راهبردی نظم جامع تربیت بدنی» در تاریخ ۱۳۸۲/۶/۹ توسط هیئت وزیران، به نام «فدراسیون ورزش همگانی» و به عنوان متولی تعمیم و توسعه ورزش همگانی کشور نامیده شده است، براساس این سند در سال ۱۳۸۳ معاونت ورزش همگانی در سازمان تربیت بدنی ایجاد شد که با تغییرات ساختاری سازمان در سال ۱۳۸۸ این معاونت منحل و به «دفتر توسعه ورزش همگانی و تفریحی» تغییر نام پیدا کرد. در مجموع به لحاظ ساختاری و تشکیلاتی، ورزش همگانی در کشور پس از انقلاب اسلامی از سطح یک اداره، به اداره کل و سپس به فدراسیون ورزش همگانی و هم‌اکنون در چارت وزارت ورزش و امور جوانان به «معاونت توسعه ورزش همگانی» ارتقا یافته است، لذا، برنامه‌ریزی و توسعه ورزش همگانی از سوی مدیران و مسئولین یکی از ضروریات در نظر گرفته شده است.^۱

فدراسیون ورزش همگانی با شعار ورزش برای همه، سعی در نزدیک کردن مردم به ورزش دارد به گونه‌ای که معتقد است با توجه به سلیقه و علاقه مردم، هرکس بتواند، هرکجا، هر وقت با هر بودجه ورزش کند. یعنی مردم با کمترین امکانات و هزینه به سمت ورزش روی بیاورند. این فدراسیون با زیرگروه‌های خود که تحت عنوان انجمن و هیئت می‌باشند، با توجه به وظایف و اهداف تعریف شده فعالیت می‌کند. در واقع فدراسیون ورزش‌های همگانی ایران با هدف ایجاد امکانات و بسترسازی مناسب به منظور ایجاد نشاط و شادابی در مردم و سلامتی، تندرستی، کارآیی و بهره‌وری هرچه بیشتر ایجاد شده است و از حیث قانونی و ساختاری تابع فدراسیون جهانی ورزش همگانی و از آن طریق کمیته بین‌المللی المپیک (I.O.C) است.^۲

ضمناً در جدول ذیل سیر تحول نهادهای متولی ورزش همگانی در کشور، به صورت خلاصه مشخص شده است.

۱. شهرام میرزمانی، ساختار بین‌المللی ورزش همگانی، تهران، سلسله مهر، ۱۳۹۰، صص ۲۷-۲۹. علی مجدآراء، ورزش برای همه، تهران، آوای ظهور، ۱۳۹۰، ص ۳۵.

2. <http://msy.gov.ir/>

جدول ۱. سیر تحول نهادهای متولی ورزش همگانی در کشور

دوره	سال	نهاد تشکیل شده	جایگاه سازمانی	مأموریت‌ها و وظایف
قبل از انقلاب		دفتر تعمیم و گسترش ورزش	سازمان تربیت‌بدنی	تدوین و اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزشی در سطح محلات و شهرستان‌ها
	۱۳۵۸	ورزش محلات	سازمان تربیت‌بدنی	ساماندهی ورزش محلات و عمومی کردن ورزش
	۱۳۶۲	جهاد تربیت‌بدنی	سازمان تربیت‌بدنی	توسعه و تعمیم ورزش در بین اقشار مختلف
	۱۳۶۵	اداره جهاد ورزش	سازمان تربیت‌بدنی	توسعه و تعمیم ورزش در بین اقشار مختلف
	۱۳۷۱	فدراسیون ورزش همگانی	فدراسیون ورزش همگانی	تعمیم و توسعه ورزش همگانی در کشور و امور اجرایی آن
	۱۳۸۳	معاونت ورزش همگانی	سازمان تربیت‌بدنی	سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، هدایت و نظارت بر توسعه و تعمیم ورزش همگانی در سطح ملی و استانی
	۱۳۸۸	دفتر توسعه ورزش همگانی و تفریحی	سازمان تربیت‌بدنی	سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، هدایت و نظارت بر توسعه ورزش همگانی در سطح ملی و استانی
پس از انقلاب	۱۳۹۰	معاونت توسعه ورزش همگانی	وزارت ورزش و جوانان	سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، هدایت و نظارت بر توسعه ورزش همگانی در سطح ملی و استانی

گروه‌های مشمول ورزش همگانی

تقسیم‌بندی افراد و اقشار جامعه نخست به‌دلیل توصیف وضعیت موجود ضرورت دارد که معطوف به این تقسیم‌بندی است که اقشار مختلف که وضعیت متفاوتی دارند بیان شود و در مرحله بعد پیشنهادها و ارائه راهکارها در گزارش معطوف به این تمایز می‌باشد. همانطور که مشخص شده، ورزش همگانی برای همه مردم است و تمام افراد جامعه از کودکی تا سالمندی را شامل می‌شود، لذا با توجه به اینکه ورزش همگانی گروه‌ها و اقشار مختلفی را درگیر می‌سازد، گاهی این گروه‌ها همپوشانی دارند. بنابراین گروه‌های هدف در ورزش همگانی با توجه به دو معیار تقسیم‌بندی شده‌اند. اولین معیار، سن ورزشکار است که کودکان و نوجوانان، بزرگسالان، سالمندان و... را تشکیل می‌دهد. معیار دوم، ویژگی خاص ورزشکار است که زنان و دختران، معلولان، افراد چاق و خانواده را شامل می‌شود. بنابراین گروه‌های هدف که باید در برنامه‌ریزی ارتقای ورزش همگانی مدنظر قرار گیرند به شرح ذیل‌اند:

الف) سالمندان

سالمندان امروزه بیش از گذشته به‌عنوان قشری عظیم در جوامع انسانی مطرح‌اند. بزرگسالان غیرفعال سنین ۵۰ و بالاتر می‌توانند منافع زیادی از شرکت در فعالیت‌های ورزشی ببرند و مسئولین باید روش‌های جذب این افراد را به‌کار گیرند. اصولاً اغلب سالمندان علاقمند به فعالیت‌های تفریحی و اشکال غیرسازمان‌یافته ورزشی هستند و امکان حضور در بسیاری از باشگاه‌های ورزشی رایج برای آنها فراهم نیست و تنها درصد کمی از سالمندان بالاتر از ۵۵ سال که عمدتاً مرد هستند در ورزش‌های رقابتی شرکت می‌کنند. بیشتر افراد سالمند بازنشسته بوده و تنها عده کمی از آنها مشغول به‌کارند لذا بزرگترین تهدید برای سالمندان، بی‌حرکی است که بیشتر از عوامل دیگر آنها را مستعد بیماری و از کارافتادگی می‌سازد.^۱

باید توجه داشت که ارائه اطلاعات برای سالمندان که قبلاً فعالیت بدنی نداشته‌اند سودمندتر از افرادی است که تاحدی به فعالیت بدنی پرداخته‌اند. از این‌رو استفاده از خبرنامه‌ها، تماس‌های تلفنی، مشاوره‌های ورزشی، کارگاه‌های آموزشی، راهنماهای تمرینی، ایجاد گروه ورزشی باید در دستور کار برنامه‌های ورزشی برای این گروه سنی قرار گیرد. اطلاعات مذکور باید شامل منافع فعالیت بدنی، نکات مربوط به ایمنی و سایر موارد آموزشی باشد. نقل داستان‌های موفقیت گروه همسال نیز می‌تواند به‌عنوان وسیله‌ای برای بزرگسالان فاقد تجربه تمرینی مورد بهره قرار گیرد.

ب) بزرگسالان

توصیه شده است که بزرگسالان روزانه دستکم ۳۰ دقیقه به فعالیت بدنی با شدت متوسط بپردازند. حتی با وجودی که دانشجویان اغلب از فواید فعالیت بدنی و ورزش آگاهی دارند، ولی بی‌حرکی مشکل بزرگ این گروه در ارتباط با سلامت است. **موانع زیادی برای فعالیت بدنی بزرگسالان وجود دارد که شامل موانع فردی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی است و رفع این موانع باعث افزایش مشارکت ورزشی این افراد خواهد شد.**

ج) کودکان و نوجوانان

یکی از عوامل بسیار مهم در نحوه اوقات فراغت سن افراد است در حقیقت سن افراد، مراحل زندگی اجتماعی را از هم متمایز می‌سازد و **برنامه‌ریزی اصولی برای کودکان و نوجوانان باعث افزایش مشارکت ورزشی در آینده خواهد شد.** تأکید برنامه‌های ارتقای فعالیت بدنی باید بر روی کودکان

۱. سند راهبردی فدراسیون ورزش‌های همگانی، صص ۵۵-۵۶ و علی مجدآرا، ورزش برای همه، تهران، آوای ظهور، ۱۳۹۰، صص ۱۴۳-۱۴۴.

و نوجوانان باشد، زیرا تجربیات فعالیت بدنی در این سنین از عوامل اثرگذار بر فعالیت بدنی بزرگسالی‌اند. افزون بر این، کودکی بهترین زمان برای اجتماعی شدن کودکان از طریق فعالیت بدنی و تفریحی به‌شمار می‌آید، زیرا در این سن، مهارت‌های بدنی، نگرش‌ها، ارزش‌ها و رفتارهای آنها شکل می‌گیرد. ازسوی دیگر تحرک و به‌دنبال آن زندگی سالم منافع بسیاری برای کودکان از قبیل عملکرد بهینه قلبی - عروقی، حفظ وزن مناسب، تأثیر بر عملکرد درسی و... دارد. بسیاری از سازمان‌های معتبر و آژانس‌های سلامت در سراسر جهان بر اهمیت تربیت‌بدنی در مدارس به‌عنوان یک هدف کلیدی در کاهش شیوع چاقی در کودکان تأکید کرده‌اند. عوامل زیادی بر روی میزان فعالیت بدنی کودکان اثرگذارند، از جمله: تجربه حضور در باشگاه‌های ورزشی، همراهی والدین با کودکان در فعالیت بدنی، حضور دوستان و همسالان در محله، نحوه تعامل و برخورد مربیان و والدین، قوانین و مقررات، وضعیت اقتصادی و اجتماعی خانواده، نزدیکی محل ایمن و مناسب و... .

همان‌طور که کودکان بزرگ می‌شوند آمادگی آنها به‌واسطه سن، بلوغ و وراثت افزایش می‌یابد و اگر در معرض چاقی و کم‌تحرکی باشند آثار منفی آن روز به‌روز افزایش خواهد یافت، همچنین فعالیت بدنی کودکان و نوجوانان برای رشد و نمو آنها ضروری و پیش‌بینی‌کننده نحوه و میزان مشارکت ورزشی آنها در بزرگسالی است.

د) خانواده‌ها

خانواده به‌عنوان سنگ زیربنای گذران اوقات فراغت، تدارک‌کننده عمده پرداختن به ورزش و در نتیجه یکی از تعیین‌کننده‌های اصلی مشارکت در اوقات فراغت مطلوب به‌شمار می‌آید. حمایت‌های مالی، عملی والدین و انجام فعالیت بدنی توسط آنان در تربیت فرزندانشان (از کودکی، نوجوانی تا جوانی) به فعالیت بدنی بسیار مؤثر و الگوی کودکان و نوجوانان است. در تحلیلی مشخص شده است که ۷۵ درصد فعالیت‌های اوقات فراغت بر پایه ورزش کردن بر بنیاد خانواده استوار است که از آن جمله بازی با کودکان همراه با فعالیت بدنی، گردش‌های روزانه، تعمیر و نگهداری خانه و اموری از این قبیل است. از آنجا که فعالیت بدنی در پیشگیری از بیماری کرونری قلب، دیابت، چاقی، پوکی استخوان و برخی انواع سرطان نقش دارد، تحقیقات نشان داده است که برنامه‌های ورزش همگانی برای تشویق جامعه به فعالیت بدنی در حالی که با حمایت اجتماعی خانواده، دوستان و گروه‌ها همراه نباشند کافی و مؤثر نخواهند بود.^۱

هـ) زنان

از سن دو سالگی به بعد دختران فعالیت کمتری از پسران دارند و این شکاف جنسیتی در سنین نوجوانی عمیق تر می شود. به طور کلی فعالیت بدنی زنان معمولاً از سنین کودکی، نوجوانی تا بزرگسالی و کهنسالی نسبت به مردان مشارکت کمتر است. **ورزش و فعالیت بدنی تأثیرات فراوانی بر وضعیت جسمانی، روانی، اجتماعی و فرهنگی زنان دارد** که از آن جمله می توان به؛ افزایش اعتماد به نفس، بهبود روابط اجتماعی و تأثیر آن در خانواده، بهبود خواب و کاهش خستگی، کاهش ناراحتی های جسمانی و... اشاره کرد.^۱ از آنجا که اجتماعی شدن در ورزش، از منزل و با مشاهده فعالیت والدین به عنوان الگو آغاز می شود، ورزش و فعالیت بدنی زنان، مشارکت کل افراد خانواده را ارتقا می دهد.

و) معلولان

بنابر آمار سازمان بهداشت جهانی وابسته به سازمان ملل متحد حدود ۱۰ درصد انسان ها در سراسر دنیا به نوعی معلول اند. تعریفی که امروزه سازمان بهداشت جهانی از معلولیت دارد بسیار گسترده تر از گذشته است و تنها شامل کسانی که معلولیت های آشکار دارند نمی شود. افراد دارای معلولیت می توانند همانند سایر افراد از منافع جسمی، ذهنی و اجتماعی سبک زندگی فعال بهره مند شوند. تحرک و ورزش موجب کاهش آثار سوء معلولیت شده و کیفیت زندگی را ارتقا می بخشد ولی با این حال افراد معلول به طور میانگین کمتر از افراد سالم فعالیت دارند. ورزش به معلولان کمک می کند تا از زندگی لذت بیشتری برده و با شرکت در مسابقات حس رقابت خود را تقویت نمایند و روحیه نشاط و امیدواری را در آنان تقویت می کند. **ورزش در افراد معلول، بهترین راه جلوگیری از افسردگی محسوب می شود.**^۲

ز) افراد چاق

شیوع اضافه وزن و چاقی به یک چالش جهانی تبدیل شده و تمام این روند در کشورهای در حال توسعه به سرعت رو به افزایش است و این مطلب نیز به خوبی تأیید شده است که چاقی و اضافه وزن برای سلامتی خطرناک است. فناوری مدرن، نیازهای جسمانی در فعالیت های روزمره مانند

۱. جایگاه ورزش بانوان در اسلام، مصطفی رئیسی، انتشارات شورای همبستگی ورزش بانوان کشورهای اسلامی، تابستان ۱۳۷۴، صص ۶۴-۶۵.

۲. سند راهبردی فدراسیون ورزش های همگانی، ص ۵۶ و علی مجدآرا، ورزش برای همه، تهران، آوای ظهور، ۱۳۹۰، صص ۱۴۵-۱۴۷.

خانه‌داری، رفت‌وآمد به محل کار و... را کاهش داده است، بنابراین کم‌تحرکی در افرادی که به‌طور منظم ورزش نمی‌کنند، خطر ابتلا به چاقی و در نتیجه آن بیماری قلبی عروقی، پرفشاری خون، دیابت نوع ۲، بیماری‌های متابولیک، اختلالات عضلانی اسکلتی و برخی انواع سرطان بیشتر است، حال آنکه تمام این عوارض از طریق حفظ وزن در محدوده مناسب قابل پیشگیری‌اند.^۱ براساس مفاد کتاب «نگاه راهبردی به نظام ورزش کشور» هزینه‌های مرتبط با بی‌تحرکی و چاقی برای افراد تا حدود ۹/۴ درصد هزینه‌های سلامت ملی بوده است.^۲

تعداد کودکان دارای اضافه وزن و چاقی در دهه‌های اخیر به شکل فزاینده‌ای در حال افزایش است و هیچ‌گونه علامتی مبنی بر پایان این روند مشاهده نمی‌شود، لذا اهمیت ارتقای ورزش همگانی در میان کودکان و نوجوانان سبب تدوین استراتژی‌های زیادی برای بهبود سلامت این قشر (به‌عنوان سرمایه آینده) در بسیاری از کشورها شده است.

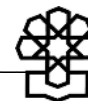
باتوجه به ضرورت تحرک بدنی و پرداختن به ورزش همگانی برای اقشار و سنین مختلف باید از کودکی، نوجوانی تا بزرگسالی و کهنسالی ورزش کرد و همانطور که اشاره شد گروه‌هایی با ویژگی‌های خاص در بین تمام این سنین وجود دارند، لذا اقدامات لازم و شایسته در جهت ارتقا و توسعه ورزش همگانی برای تمام آحاد جامعه مورد تأکید است که در نهایت همان عمومی کردن ورزش و یا ورزش همگانی نام دارد.

بررسی اعتبارات ورزش همگانی در طول برنامه پنجم توسعه

باتوجه به مفاد ماده (۱۳) قانون برنامه پنجم توسعه، برنامه‌ای خاص با عنوان «برنامه گسترش ورزش همگانی» در قوانین بودجه منظور شده است که دارای اعتبار سالیانه است. در طول سال‌های اجرایی شدن قانون برنامه پنجم توسعه، اعتبارات ورزش همگانی همواره رو به رشد بوده و نشانه توجه مسئولان به این امر بوده است. با توجه به آخرین سرشماری مرکز آمار ایران، از کل جمعیت کشور که حدود ۷۷ میلیون نفر بوده است (براساس آمار سال ۱۳۹۰) جمعیت صفر تا چهارده سال حدود ۲۳/۴ درصد می‌باشد لذا با احتساب گروه‌های هدف در گزارش ۶۴ میلیون نفر امکان ورزش کردن دارند که سرانه ورزشی (باتوجه به ردیف‌های اصلی در قوانین بودجه) برای هر نفر حدود ۴۱،۴۹۳

۱. علی مجدآرا، ورزش برای همه، تهران، آوای ظهور، ۱۳۹۰، ص ۱۹۳.

۲. نگاه راهبردی به نظام ورزش کشور، محمدباقر قالیباف، تهران، نگارستان حامد، ۱۳۸۹، ص ۱۹۳.

ریال است که رقم قابل توجهی برای عمومی کردن ورزش محسوب نمی‌شود.^۱ همانطور که در جدول ۲ مشخص است، طی این سال‌ها سه دستگاه، به‌طور مستقیم در ارتباط با ورزش همگانی اعتبار دریافت کرده‌اند که از این میان ادارات کل ورزش و جوانان استان‌ها دارای سهم بیشتری هستند. در مجموع با توجه به نسبت کل اعتبارات بخش تربیت‌بدنی و ورزش کشور اعتبار تخصیص یافته به «برنامه گسترش ورزش همگانی» با توجه به فعالیت ۲۸ انجمن و کمیته و تعداد ۵۳۳ هیئت ورزشی در سطح کشور، رقم اندکی است. شایان ذکر است در قانون بودجه سال ۱۳۹۰ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نیز تحت عنوان «برنامه گسترش ورزش همگانی» مبلغی معادل ۱۲,۰۰۰ میلیون ریال دریافت کرده است که در سال‌های بعد حذف شده است که قابل توجه و بررسی است.

جدول ۲. اعتبارات ورزش همگانی در طول سه سال اول برنامه پنجم توسعه در قوانین بودجه

(میلیون ریال)

سال	سال پایه ۱۳۹۰	قانون بودجه سال ۱۳۹۱	قانون بودجه سال ۱۳۹۲	قانون بودجه سال ۱۳۹۳	درصد رشد سال ۱۳۹۳ به سال پایه (درصد)	رشد متوسط (درصد)	عنوان دستگاه و برنامه
وزارت ورزش و جوانان	۲۹۷,۸۲۰	۳۷۶,۳۷۰	۳۴۲,۱۷۳	۴۶۲,۱۷۳	۵۵	۱۱	
ادارات کل ورزش و جوانان استان‌ها	۲,۰۶۳,۵۸۰	۲,۶۹۷,۰۶۶	۳,۲۴۳,۰۱۷	۲,۱۷۴,۱۵۲	۵	۲	
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	۱۲,۰۰۰	۱۲,۶۰۰	۹,۲۸۴	۱۹,۲۸۴	۶۱	۱۷	
جمع	۲,۳۷۳,۴۰۰	۳,۰۸۶,۰۳۶	۳,۵۹۴,۴۷۴	۲,۶۵۵,۶۰۹	۱۲	۳	

مأخذ: قوانین بودجه سنواتی.

توضیح آنکه در قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کشور در بندها و ردیف‌های متفرقه در جهت توسعه ورزش همگانی توجهی صورت نگرفت، لذا در بند «۸۵» ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۱ کشور «به دولت اجازه داده شد به‌منظور توسعه ورزش همگانی، قهرمانی و توسعه زیرساخت‌ها با رعایت ماده (۱۳) قانون برنامه پنجم توسعه تا یک درصد از سقف اعتبار مصوب هریک از دستگاه‌های ملی و استانی به‌استثنای بودجه هزینه‌ای و هزینه‌های مستقیم تولید شرکت‌های دولتی را با پیشنهاد معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی و وزارت ورزش و جوانان کسر و به ردیف ۴۴-۵۵۰۰۰۰ اضافه نمایند» لذا به‌دلیل تعیین نشدن رقم و یا برنامه توسعه ورزش همگانی ذیل دستگاه‌های مذکور امکان برنامه‌ریزی از ابتدای سال میسر نگردید و این مبلغ نیز به‌طور کامل اجرایی نشد.

۱. مرکز آمار ایران جمعیت کشور را در سال ۱۳۹۰ حدود ۷۵,۱۴۹,۶۶۹ نفر اعلام کرده است که با توجه به گروه‌های عمده سنی حدود ۸۵ درصد جمعیت کشور از ۶ سال به بالا (گروه‌های هدف مدنظر در گزارش) را شامل می‌شود، لذا با توجه به اعتبار پیش‌بینی شده در قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور سرانه تعیین شده است.

در قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کشور در قالب ردیف‌های متفرقه (درآمد - هزینه) ۲۰-۵۵۰۰۰۰ در جهت «کمک به توسعه ورزش همگانی، ورزش قهرمانی و توسعه زیرساخت‌های ورزشی در بخش‌های دولتی و غیردولتی» مبلغ ۱,۷۴۰,۰۰۰ میلیون ریال اختصاص داده شد، ولی مشخص نیست از این مبلغ چه سهمی به ورزش همگانی اختصاص یافته است. این در حالی است که از مبلغ مذکور ۱,۳۶۵,۰۰۰ میلیون ریال برای زیرساخت‌ها اختصاص داشته و مبلغ ۳۷۵,۰۰۰ میلیون ریال برای ورزش همگانی و نیز قهرمانی بوده است ضمن آنکه تخصیص اعتبار یاد شده نیز به صورت کامل صورت نگرفته است. در واقع این رقم با احتساب میزان یک درصد اعتبار دستگاه و حذف بند مربوطه در قانون بودجه سال قبل و تأمین اعتبار آن در ردیف یاد شده صورت گرفت.

در قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کشور نیز در ردیف ۱۶-۵۳۰۰۰۰ در جهت «پیشگیری از بیماری‌های ریوی توسعه ورزش همگانی» و با تعیین ۵۰ درصد سهم به وزارت ورزش و جوانان، مبلغ ۵۶۵,۰۰۰ میلیون ریال اختصاص یافته است و در ردیف ۱۰۲-۵۳۰۰۰۰ «اعتبارات موضوع افزایش قیمت نوشابه‌های گازدار قندی تولیدی داخل و وارداتی» ۴۰ درصد سهم وزارت ورزش و جوانان برای توسعه ورزش همگانی روستایی به مبلغ ۴۸,۰۰۰ میلیون ریال اختصاص داده است، همچنین در ردیف ۱۳-۵۵۰۰۰۰ در جهت «کمک به توسعه ورزش همگانی، ورزش قهرمانی و توسعه زیرساخت‌های ورزشی در بخش‌های دولتی و غیردولتی» نیز مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ میلیون ریال تخصیص یافته است که در این مورد سهم ورزش همگانی مشخص نیست تا قابل برنامه‌ریزی شود. ضمن آنکه اختصاص این نوع اعتبار با ابهام توأم است و بعید می‌رسد تمامی اعتبار اختصاص یابد.

بررسی وضع موجود ورزش همگانی در ایران

باتوجه به سند راهبردی فدراسیون ورزش‌های همگانی که مرجع رسمی محسوب می‌شود، وضع موجود ورزش همگانی را در سه شاخص تعریف کرده است که شامل:

الف) میزان مشارکت زنان و مردان در ورزش همگانی و تفریحی،

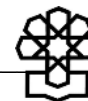
ب) سهمیه ورزش در سبد خانوار،

ج) تعداد رویدادها در ورزش همگانی.

حال به بررسی هریک از شاخص‌های فوق می‌پردازیم:

الف) میزان مشارکت زنان و مردان در ورزش همگانی و تفریحی

مشارکت زنان و مردان در ورزش همگانی و تفریحی در بخش تربیت‌بدنی شامل وزارت ورزش و جوانان و مشارکت در سایر اقسام جامعه است که شامل: بخش دانش‌آموزی در وزارت آموزش و پرورش،

دانشجویی در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کارگران در وزارت کار و امور اجتماعی، نیروهای مسلح است.

– میزان مشارکت زنان و مردان در برنامه‌های ورزش همگانی

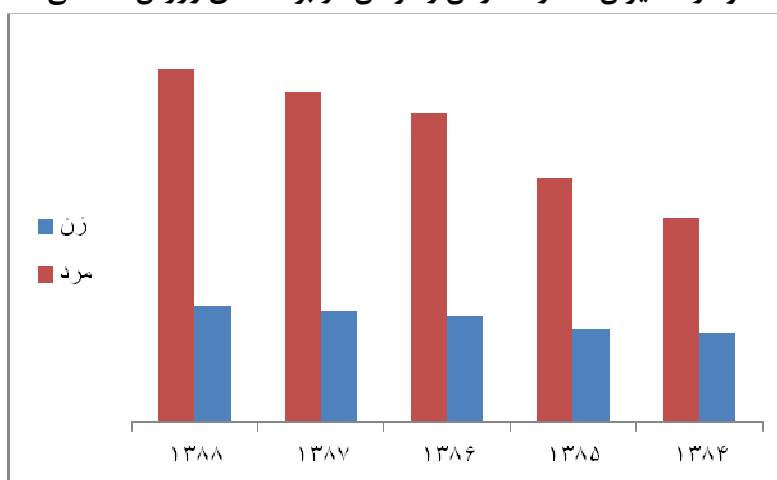
همانطور که جدول ۳ و نمودار ۱ مشخص است، طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸ میزان مشارکت زنان و مردان در برنامه‌های ورزش همگانی سیر صعودی داشته است و متوسط رشد مشارکت زنان در ورزش همگانی ۶/۸ و مردان ۱۴ بوده است.

جدول ۳. آمار مشارکت زنان و مردان در ورزش همگانی کشور

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	متوسط رشد دوره (درصد)
زن	۲,۱۱۰,۴۲۰	۲,۲۰۶,۳۰۰	۲,۴۹۶,۷۲۰	۲,۶۲۱,۵۵۶	۲,۷۵۲,۶۳۳	۶/۸
مرد	۴,۸۳۹,۸۵۰	۵,۷۸۳,۷۰۰	۷,۳۱۴,۴۲۰	۷,۸۲۶,۴۲۹	۸,۳۷۴,۲۷۹	۱۴

مأخذ: سند راهبردی فدراسیون ورزش همگانی.

نمودار ۱. میزان مشارکت زنان و مردان در برنامه‌های ورزش همگانی^۱

توضیح: مشارکت کمتر مربوط به زنان بوده است.

– میزان مشارکت سایر اقشار در فعالیتهای ورزشی و ورزش همگانی کشور

سایر دستگاه‌ها و وزارتخانه‌ها، فعالیتهایی در زمینه ورزش همگانی دارند و همانطور که از جدول ۴ مشخص است بالاترین میزان مشارکت‌کننده را دانش‌آموزان دارند لذا همانطور که بارها تأکید شده است توجه و تأکید بر این قشر به‌عنوان نسل آینده امری بدیهی و ضروری است.

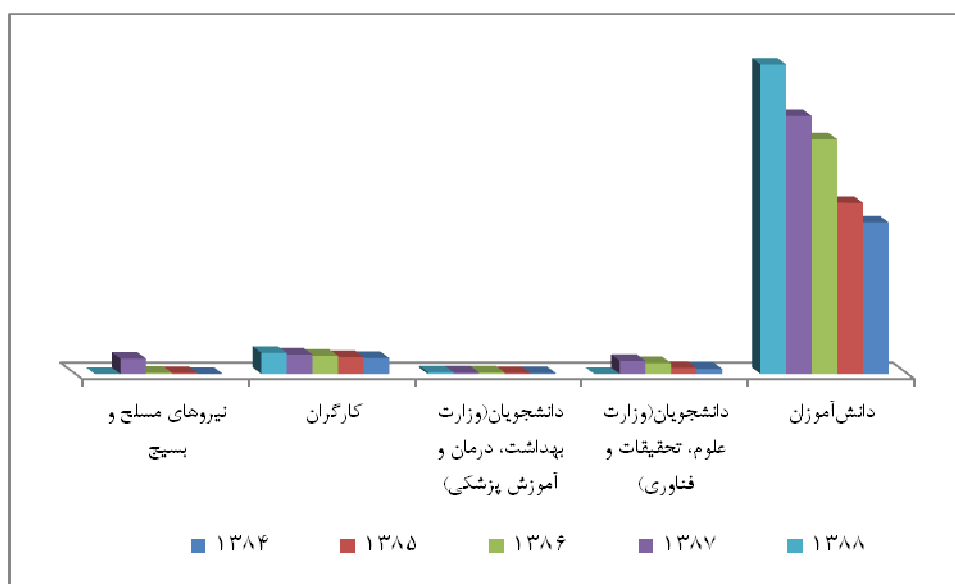
۱. اطلاعات مورد نیاز برای ارزیابی در سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ در دسترس نیست، لکن با هماهنگی‌های صورت گرفته با فدراسیون ورزش‌های همگانی، قرار است تا پایان برنامه پنجم توسعه، در قالب سند راهبردی برای برنامه ششم توسعه ارائه گردد.

جدول ۴. آمار مشارکت سایر اقشار در فعالیت‌های ورزشی و ورزش همگانی کشور

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸
مشارکت‌کننده					
دانش‌آموزان	۳,۸۹۷,۰۰۰	۴,۳۹۷,۰۰۰	۶,۰۳۰,۰۰۰	۶,۶۳۳,۰۰۰	۷,۹۵۹,۶۰۰
دانشجویان (وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)	۱۳۲,۱۸۲	۱۵۷,۸۰۳	۲۸۱,۱۰۲	۳۴۰,۰۹۵	-
دانشجویان (وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)	۲۵,۰۰۰	۲۸,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۴۲,۰۰۰	۴۵,۰۰۰
کارگران	۴۱۰,۰۰۰	۴۳۵,۰۰۰	۴۶۸,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۵۴۵,۰۰۰
نیروهای مسلح و بسیج	-	۳۰,۵۰۰	۳۴,۰۰۰	۳۹۵,۰۰۰	-
مجموع	۴,۴۶۴,۱۸۲	۵,۰۴۸,۳۰۳	۶,۸۵۳,۱۰۲	۷,۹۱۰,۰۹۵	۸,۵۴۹,۶۰۰

مأخذ: سند راهبردی فدراسیون ورزش همگانی.

نمودار ۲. میزان مشارکت سایر اقشار در فعالیت‌های ورزشی و ورزش همگانی

ب) سهمیه ورزش در سبد خانوار

سهم ورزش در سبد خانوار به تفکیک محاسبه نشده است، اما بر اساس اطلاعات و آماري که مرکز آمار ایران در سالنامه آمار کشور در سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۹۰ ارائه شده است و به استناد این اطلاعات هزینه تفریحات و سرگرمی‌ها مشخص شده است و از آنجا که ورزش نیز بخشی از تفریحات و سرگرمی‌ها می‌باشد در نتیجه سهمی از هزینه تفریحات و سرگرمی‌ها به ورزش داده می‌شود. همانطور که در جدول ۵ مشخص است با وجود افزایش هزینه‌های خانوار شهری و روستایی در سال ۱۳۹۰ سهم تخصیص یافته به تفریحات و سرگرمی به‌طور قابل ملاحظه‌ای کاهش یافته است و

این ضرورت را ایجاب می‌کند تا مسئولین باتوجه به بند «۶» سیاست‌های کلی سلامت ابلاغی ازسوی مقام معظم رهبری، درصدد رفع این موضوع باشند. زیرا با توجه به توضیح فوق، هنگامی که هزینه‌های خانوار افزایش می‌یابد، مردم از سهم تفریحات و سرگرمی و در نتیجه ورزش که جزئی از آن نیز محسوب می‌شود، می‌کاهند.

جدول ۵. مقایسه نسبت هزینه تفریحات به کل هزینه سالیانه خانوار شهری و روستایی در سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۹۰^۱

(ارقام به ریال)

عنوان	هزینه سالیانه در سال ۱۳۸۸	تفریحات و سرگرمی در سال ۱۳۸۸		هزینه سالیانه در سال ۱۳۹۰	تفریحات و سرگرمی در سال ۱۳۹۰	
		درصد به کل	هزینه		درصد به کل	هزینه
هزینه‌های خالص سالیانه یک خانوار شهری	۹۹,۱۹۱,۳۳۰	۰/۸۷	۸۶۶,۴۲۲	۱۳۲,۷۱۶,۰۹۶	۰/۷۱	۹۴۰,۳۳۴
هزینه‌های خالص سالیانه یک خانوار روستایی	۵۹,۲۶۳,۵۷۸	۰/۸۴	۴۹۶,۵۲۹	۸۳,۹۷۳,۰۹۲	۰/۵۴	۴۵۰,۲۲۳
جمع کل	۱۵۸,۴۵۴,۹۰۸	۰/۸۶	۱,۳۶۲,۹۵۱	۲۱۶,۶۸۹,۱۸۸	۰/۶۴	۱,۳۹۰,۵۵۷

مأخذ: سایت مرکز آمار ایران.

ج) تعداد رویدادها مربوط به ورزش همگانی

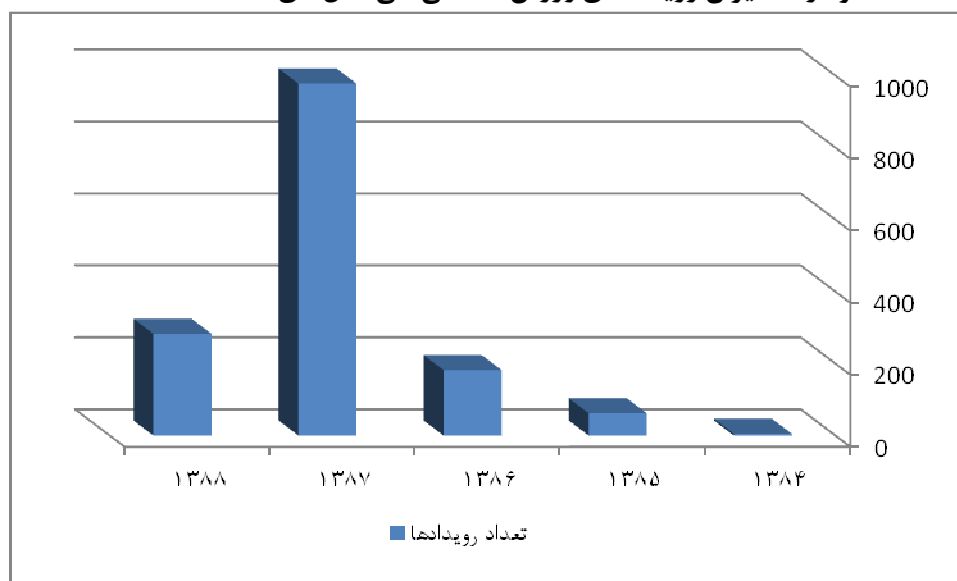
این رویدادها شامل مسابقات، راهپیمایی‌ها و گردهمایی‌ها و... می‌باشد که در اینجا لازم است به تعداد هیئت‌ها و انجمن‌های ورزشی موجود در این بخش به‌عنوان مجریان اصلی برگزاری این همایش‌ها در کشور اشاره شود. جدول ۶ آمار رویدادهای مذکور را نشان می‌دهد که بیانگر رشد متوسط ۴۲۵ درصدی طی دوره پنج‌ساله است.

جدول ۶. آمار رویدادهای ورزش همگانی طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	متوسط رشد دوره (درصد)
تعداد رویدادها	۵	۶۲	۱۸۲	۹۷۸	۲۸۳	۴۲۵

مأخذ: سند راهبردی فدراسیون ورزش همگانی.

نمودار ۳. میزان رویدادهای ورزش همگانی طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸

فدراسیون ورزش‌های همگانی در سطح کشور تعداد ۵۳۳ هیئت ورزشی دارد که استان فارس با ۶۲ هیئت بیشترین و استان قم با ۳ هیئت کمترین سهم را دارد، در ضمن این فدراسیون دارای ۲۸ انجمن ورزشی می‌باشد که شامل: (انجمن آمادگی جسمانی و ایروبیک، انجمن بازی‌ها و ورزش الکترونیک، انجمن بازی‌های فکری، انجمن برای تونیک^۱، انجمن داوطلبین ورزشی، انجمن ورزش آتش‌نشانان، انجمن ورزش روزانه، انجمن پیاده‌روی، کمیته بهکاپ^۲، کمیته پرتو^۳، کمیته کتل بل^۴،

۱. انجمن برای تونیک روشی است که با الهام از کدگذاری بین‌المللی حروف الفبا طراحی شده است. این ورزش اجرای تمرین‌های همزمان کلیه ورزشکاران در سنین مختلف با شرایط جسمانی متفاوت را امکان‌پذیر می‌سازد. هر فردی می‌تواند تونیک را با انتخاب و سلیقه شخصی خود اجرا نماید.

۲. رشته نوین و مفرح ورزشی بهکاپ برگرفته از ورزش گلف است، به‌صورتی طراحی شده که افراد گوناگون در سنین مختلف با هر نوع قوای جسمی می‌توانند به آن بپردازند و از فواید این رشته بهره‌جویند. ورزش بهکاپ را می‌توان در اماکن گوناگون از جمله پارک‌ها، بوستان‌ها، زمین‌های چمن، کفیوش‌های ورزشی متناسب، موکت و کلیه اماکن ورزشی روباز یا سرپوشیده برگزار کرد. ورزش بهکاپ دارای ۶ سبک می‌باشد که هریک از سبک‌ها دارای قوانین مربوط به خوداند.

۳. رزم پهلوانی پرتو^۳، برآمده از شیوه‌های رزم سنتی، بومی و محلی ایرانیان است. از جمله، آیین‌های رزم پهلوانی خراسان (چوخه و رقص شمشیر)، مازندران (لوچو و لیفا)، کردستان (رقص هل پرکه)، گیلان (گیل مردی)، سیستان و بلوچستان (رقص چوب)، بختیاری (خلعت پرت کن)، لرستان، ترکمن (رقص خنجر) و... که تلفیقی از فرهنگ رزم ایرانی و با حرکات موزون آیینی و برگرفته از آداب و سنن دیرینه ایرانیان است که به‌صورت باسلاح و بدون سلاح انجام می‌شوند. از نظر فنی در این رشته نه تنها از کلیه ضربات دست و پا برای غلبه بر حریف بهره‌گرفته می‌شود، بلکه با ریتمی موزون از رقص و پای مخصوص رزم باستانی، در صورت تماس نزدیک با حریف، از فنون گیر و پرتاب و خاک نیز استفاده می‌شود. سلاح‌هایی که در این رشته به‌کار گرفته می‌شوند نیز از سلاح‌های خاص ایرانی بوده که از دیرباز مورد استفاده جنگجویان و هنروران قرار می‌گرفت.

۴. کتل بل، ورزشی تمرینی مفرح و بسیار عالی برای عضله‌سازی و چربی‌سوزی توأمان می‌باشد. کتل بل وزنه‌ای است که تاریخچه استفاده از آن به روسیه تزاری بازمی‌گردد. شبیه یک توپ دسته‌دار بوده، غالباً از چدن و در وزن‌ها و اندازه‌های بسیار متنوعی می‌باشد. این وزنه منحصر به فرد برای افزایش حجم عضلانی، بالا بردن استقامت و چربی‌سوزی استفاده می‌شود.

انجمن بازی‌ها و ورزش‌های کودکان، انجمن ورزش‌های تفریحی و مهارت‌های فردی نمایشی، انجمن داژبال،^۱ انجمن طناب‌زنی، انجمن ورزش بزرگسالان، انجمن ورزش‌های طبیعی، انجمن ماهیگیری، انجمن ورزش‌های آبی، انجمن ورزش صبحگاهی، انجمن گردشگری ورزشی، انجمن فریزی،^۲ انجمن نهادهای سازمان‌ها، انجمن پرواز کایت، انجمن پیلاتس،^۳ انجمن پینت‌بال،^۴ انجمن چوگو، انجمن یوگا).

وضع مطلوب

ورزش همگانی فعالیت‌های ورزشی را گویند که سازمان‌یافته بوده و تحت ورزش قهرمانی نمی‌باشد. نهاد ورزش همگانی به واحدهایی گفته می‌شود که در زمینه توسعه و تعمیم ورزش همگانی فعالیت

۱. ورزش داژبال، یکی از ورزش‌های سنتی ایرانیان است که از زمان‌های قدیم در کشور ایران، به‌عنوان یک بازی پرنشاط و همگانی مطرح و در بین اقشار مختلف مردم، بسیار رایج بوده است. این رشته ورزشی، در عصر کنونی دارای مخاطبین چشمگیری در بین سنین مختلف می‌باشد و توانسته است به‌عنوان یک ورزش خانوادگی و کم‌هزینه، در بین جوامع مختلف، مطرح و مورد استقبال قرار گیرد. ورزش داژبال، در طی سال‌های اخیر در بسیاری از کشورهای دنیا بسط و گسترش یافته و می‌توان این رشته جذاب را در سطح بین‌المللی، با شکل‌ها و اسم‌های مختلف از جمله: وسط بازی، وسطی، وسطا، وسط وسط، وسط تنا، وسطو، توپ در وسط، تک‌بال، آراداوردی، داژبال بین‌المللی ... مشاهده کرد.

۲. فکر ورزش فریزی از طراحی این صفحه مدور پلاستیکی در سال‌های دهه ۵۰ به فکر آقای والتر فردریک موریسون رسید در سال‌هایی که با همسرش در سواحل کالیفرنیا با یک تابه کوچک کیک‌پزی بازی می‌کرد. او اسم وسیله‌ای را که ساخته بود «صفحه پلوتو» گذاشت و آن را در بازارهای محلی به شکل اسباب‌بازی می‌فروخت. بعد از مدتی این مخترع حاشیه صفحه پلاستیکی را خم کرد تا خاصیت آیرودینامیکی آن افزایش یابد. شکل منحصربه‌فرد آیرودینامیکی این صفحه کاری می‌کرد تا مدتی روی هوا معلق بماند یا به‌طرز شگفت‌انگیز چرخان چرخان تا دوردست‌ها برود. این وسیله به سرعت بین بچه‌ها و بزرگترها محبوب شد تا سرانجام آقای موریسون در سال ۱۹۵۷ امتیاز این اختراع صفحه پلاستیکی را به شرکت مشهور اسباب‌بازی‌فروشی (هام-هو) فروخت. پس از اینکه دانشجویان سواحل شرقی آمریکا از بشقاب‌های چدنی یک ناوایی به‌نام (فریزی پای) برای بازی استفاده می‌کردند این شرکت متوجه شد که بیشتر نوجوانان به این وسیله «فریزی» می‌گویند که در آن زمان نام یک شیرینی پای معروف بود. شرکت «هم - هو» این وسیله را با اندکی تغییر فریزی نام گذاشت تا با اسم آن نوع شیرینی کمی متفاوت بود.

۳. ورزش پیلاتس از مجموعه تمرینات ورزشی تخصصی تشکیل یافته است. این تمرینات بدن و مغز را به‌گونه‌ای درگیر می‌کند که قدرت و استقامت تمام اعضای بدن بالا رفته و عمیق‌ترین بخش عضلات بدن را مورد هدف قرار می‌دهد. تمرینات پیلاتس با فکر و درایت فرد به آن حرکت خاص بر روی عضله مربوطه و چگونگی اجرای آن است. به مرور زمان با اجرای مکرر حرکات، مغز انسان بدن را بهتر درک می‌کند و آن را توانمندتر و متعادل‌تر می‌سازد. همچنین حرکات پیلاتس عضلات و مفاصلی را مورد هدف قرار می‌دهد که در فعالیت‌های روزانه درگیرند مانند: راه رفتن، حمل کردن بار، خم و راست شدن، با اجرای مکرر تمرینات ورزشی پیلاتس طرز صحیح انجام حرکات روزانه در بدن ثبت می‌شود. پیلاتس حرکات ورزشی را به شکلی آموزش می‌دهد که مانع ایجاد صدمات ورزشی شود.

۴. ورزش پینت‌بال در زمین مخصوص و با ویژگی‌های خاص که مشتمل بر انواع مختلف موانع، سنگرها و جان‌پناه می‌باشد انجام می‌گیرد و دارای سناریوهای بسیار زیاد است که با توافق طرفین بازی می‌توان آن را انجام داد. روش امتیازدهی بازی نیز با توجه به نوع سناریوی انتخابی و حتی تعداد نفرات شرکت‌کننده در بازی متفاوت است و در بازی‌های غیررسمی می‌تواند کاملاً توافقی انجام گیرد. ورزش پینت‌بال در افزایش قابلیت‌های جسمانی؛ چابکی؛ انعطاف؛ تعادل؛ هماهنگی؛ استقامت؛ سرعت و همچنین ویژگی‌های روحی و روانی بسیار مثرمتر بوده و به تأیید بسیاری از کارشناسان امر ورزش از بسیاری از رشته‌های ورزشی مناسب‌تر می‌باشد. پینت بال از نظر سطح هیجان در رده بالای جدول ورزش‌های مهیج قرار دارد و از نظر تنوع در نوع و شرایط بازی بی‌نظیر است. پینت‌بال را می‌توان حداقل دو نفره و حداکثر با دو تیم چهل نفره بازی کرد. همچنین چند گروه در یک زمین و همزمان می‌توانند به رقابت با هم بپردازند، ولی مسابقات رسمی فقط با دو تیم ۵/۷ یا ۱۰ نفره انجام می‌گیرد. در بازی اصلی هر تیم دارای جایگاه اختصاصی پرچم تیم و نیز بازومند رنگی و لباس متحدالشکل تیم خود می‌باشد.

دارند. منظور از افرادی که به ورزش می‌پردازند افرادی می‌باشند که هر هفته سه روز و هر نوبت حداقل نیم ساعت ورزش می‌کنند.^۱

مساحت سرانه تأسیسات ورزشی در کشورهای مختلف از بلوک شرق تا کشورهای اروپایی و آمریکایی متفاوت است. کشور فرانسه مساحتی ۳۵ مترمربع را به ازای هر واحد مسکونی و انگلیس ۱۰ مترمربع به ازای هر نفر و آمریکا ۱۵ مترمربع به ازای هر نفر پیشنهاد می‌کنند. به‌طور میانگین عرف بین‌المللی حدود ۲۵ مترمربع فضای ورزشی و فضاهای سبز به ازای هر نفر است که از این رقم حدود ۱۸ مترمربع اختصاص به فضاهای سبز و مابقی به فضاهای ورزشی تعلق دارد. در ایران تاکنون ضابطه مشخصی که مورد استناد باشد، تدوین نشده است و آنچه عمل می‌شود به‌صورت موردی و متکی به منابع خارجی است. در ایران نزدیک به نیم قرن است طرح‌های جامع توسعه شهرها تهیه می‌شود، اما هنوز الگوی استاندارد شناخته شده‌ای که بتوان جوابگوی نیاز دست‌اندرکاران و برنامه‌ریزان برای تعیین حداقل سرانه‌های کاربری اراضی باشد، وجود ندارد. اولین استانداردهای طراحی شده شهری در ایران برای تأمین سرانه‌های اختصاصی از دیگر کشورها بوده، زیرا هم طراحان این استانداردها تحصیلکرده خارج بودند و هم مانند امروز ملاک‌های بومی مشخصی در این زمینه وجود نداشته است.^۲

در کشورهای اروپایی حدود ۴۰ درصد مردم به ورزش می‌پردازند که آمار آن در هنگام سرشماری نفوس تعیین می‌شود. لکن در ایران این تعداد براساس اطلاعات واصله از معاونت ورزش همگانی سابق سازمان تربیت‌بدنی در سال ۱۳۸۶ از استان‌ها و هیئت‌های ورزشی، حدود ۱۰ درصد است که طبق برنامه‌ریزی معاونت یاد شده و فدراسیون ورزش همگانی مقرر بوده، تا پایان سند چشم‌انداز به ۲۵ درصد برسد که در این‌صورت نقطه مطلوبی با توجه به امکانات موجود برای کشور محسوب می‌شود لکن با در نظر داشتن مسائل و مشکلات موجود رسیدن به این آمار تاکنون بعید به نظر می‌رسد، مگر آنکه موانع موجود مرتفع گردد.^۳

الزامات قانونی

در بند «۳» اصل دوم قانون اساسی بر «تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح» تصریح و تأکید شده است که با گذشت ۳۶ سال از انقلاب اسلامی ایران و تجربه پنج قانون برنامه پنج‌ساله توسعه، مواردی از آن مورد توجه بوده که اهم آن در زمینه ورزش همگانی به شرح ذیل قابل توجه است:

۱. در راستای تهیه برنامه سوم توسعه، شورای برنامه‌ریزی فرهنگ و هنر، تربیت‌بدنی، آذرماه ۱۳۷۷.

۲. مهندس عمران قادری، روزنامه ایران شماره ۳۴۰۴، مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۶، ص ۱۹.

۳. مصاحبه با جناب آقای علیپور معاون سابق ورزش همگانی سازمان تربیت‌بدنی و رئیس فدراسیون ورزش همگانی، ۱۳۹۳/۷/۳۰.

– در بند «الف» و «ب» تبصره «۱۰» قانون برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، وزارت مسکن و شهرسازی (سازمان زمین شهری) موظف شده بود در کلیه شهرهای کشور اراضی با کاربری‌های آموزشی، فرهنگی و خدماتی و در قالب طرح‌های مصوب شهری، را جهت احداث و توسعه مدارس و مراکز فرهنگی، هنری و ورزشی و... پس از تملک، به‌طور رایگان به دستگاه‌های ذی‌ربط واگذار کند. همچنین شهرداری‌ها موظف بودند زمین‌های با کاربری مذکور را براساس طرح‌های جامع، هادی و تفصیلی مصوب، سریعاً به دستگاه‌های ذی‌ربط معرفی نمایند و به‌هنگام اجرای طرح‌های مزبور، توسط دستگاه‌های مربوطه مجوز احداث بنا را بدون رعایت تشریفات صدور پروانه ساختمانی و فقط با اعلام بر و کف صادر نمایند.

از سوی دیگر در بند «۱۴-۳» «خط‌مشی‌ها» همگانی کردن ورزش و گسترش فعالیت‌های تربیت بدنی خاصه بین جوانان به‌منظور پرورش جسم و روح و پربار کردن اوقات فراغت عموم مردم، یکی از راه‌های گسترش کمی و ارتقای کیفی فرهنگ عمومی، تعلیم و تربیت و علوم و فنون در جامعه به‌ویژه برای نسل جوان تعیین شده بود.

قانونگذار در قانون برنامه اول توسعه، محیا نمودن مراکزی برای توسعه ورزش توسط وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری‌ها، هدفگذاری کرده بود. ضمناً در قسمت خط‌مشی‌ها، همگانی نمودن ورزش را یکی از راه‌های گسترش و ارتقای کمی و کیفی فرهنگ در جامعه به‌خصوص برای نسل جوان، بیان کرده بود.

– جزء «۱۱» از بند «۲» خط‌مشی‌های اساسی قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران^۱ همگانی کردن ورزش و گسترش فعالیت‌های تربیت بدنی خصوصاً بین جوانان به‌منظور پرورش جسم، روح و پربار کردن اوقات فراغت عموم مردم، یکی از شرایط رشد فضایل براساس اخلاق اسلامی و ارتقای کمی و کیفی فرهنگ عمومی جامعه تعریف شده بود که در واقع تنفیذ قانون برنامه اول توسعه بوده است.

در برنامه دوم توسعه قانونگذار همانند برنامه اول همگانی نمودن ورزش را یکی از شرایط رشد فضایل براساس اخلاق اسلامی و ارتقای کمی و کیفی فرهنگ عمومی در جامعه بیان کرده بود.

– ماده (۱۶۹) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران^۲ به‌منظور تأمین امکانات و حمایت‌های قانونی و اعتباری از فعالیت‌های ورزش عمومی و قهرمانی طی سال‌های اجرای برنامه سوم، وجوهی که توسط اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی صرف احداث و تکمیل فضاها، اماکن باشگاه‌های ورزشی و ارائه خدمات ورزشی می‌شود و یا به‌عنوان کمک به

۱. مجلس شورای اسلامی، ۱۳۷۳/۹/۲۰.

۲. مجلس شورای اسلامی، ۱۳۷۹/۱/۱۱.

سازمان تربیت‌بدنی، کمیته ملی المپیک ایران، فدراسیون‌ها، هیئت‌ها و انجمن‌های ورزشی و تربیت‌بدنی نیروهای مسلح پرداخت می‌گردد، با تأیید سازمان تربیت‌بدنی به‌عنوان هزینه قابل قبول تلقی می‌شد.

در قانون برنامه سوم توسعه، قانونگذار در جهت حمایت مادی از ورزش عمومی، وجوه هزینه شده در بخش‌های مختلف ورزش توسط اشخاص حقیقی و حقوقی را هزینه قابل قبول تلقی کرده بود.

– ماده (۱۱۷) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری

اسلامی ایران^۱ به‌منظور اصلاح ساختار تربیت‌بدنی، ترویج فرهنگ ورزش، توسعه کمی و کیفی دسترسی به ورزش پرورشی و همگانی و توسعه نظام استعدادیابی، تقویت حضور بخش غیردولتی، توسعه امور پژوهشی و تربیت نیروی انسانی کیفی، در برنامه چهارم مقرر بود اقداماتی از قبیل (پشتیبانی‌های دولت از ورزش کشور براساس سند راهبردی نظام جامع توسعه تربیت‌بدنی و ورزش در بخش تأمین منابع مالی، ساختار و تشکیلات سازمانی، تهیه و تدوین قوانین مورد نیاز و تربیت نیروی انسانی، با مشارکت بخش غیردولتی به‌عمل آورد. به‌گونه‌ای که سرانه فضاهای ورزشی (سرپوشیده و روباز) حداقل یک مترمربع تا پایان برنامه افزایش یابد، نهادهای عمومی غیردولتی و کلیه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها موظف بودند، حمایت‌های لازم را از توسعه و گسترش ورزش همگانی و ایجاد تسهیلات لازم، جهت دسترسی آسان مردم به فضاها و اماکن ورزش به‌عمل آورند). ازسوی دیگر برای عمومی کردن ورزش در بند «ب» همین ماده کلیه دستگاه‌های موضوع ماده (۱۶۰) این قانون مجاز شدند، در طول برنامه چهارم، یک درصد (۰.۱٪) از اعتبارات خود را برای انجام امور تربیت‌بدنی و ورزش اعم از احداث و توسعه اماکن ورزشی، ارائه خدمات ورزشی و کمک به سازمان تربیت‌بدنی، کمیته ملی المپیک، باشگاه‌های ورزشی و فدراسیون‌های ورزشی در چارچوب سیاستگذاری با هماهنگی سازمان تربیت‌بدنی اختصاص دهند. اماکن ورزشی خصوصی که از محل منابع این بند کمک دریافت کرده‌اند در صورت تغییر کاربری مکلف بودند وجوه دریافتی را با محاسبه نرخ تورم سنواتی مسترد نمایند.

دستگاه‌های مذکور در این بند مکلف شدند گزارش کامل کمک‌های انجام یافته از محل این بند را همه‌ساله به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات و فرهنگی مجلس شورای اسلامی ارائه نمایند.

همچنین وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری‌ها، در راستای تأمین و توزیع عادلانه فضاهای آموزشی، ورزشی و فرهنگی در کشور، مکلف شدند به‌هنگام صدور مجوز احداث شهرها، شهرک‌ها، مجریان پروژه‌های مذکور را نسبت به تأمین و احداث فضاهای مذکور، متناسب با زیربنای مسکونی موظف نمایند. ضمناً وزارت مسکن و شهرسازی مکلف بود، اراضی با کاربری ورزشی را در سراسر کشور

۱. مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۳/۶/۱۱.

با هماهنگی سازمان تربیت‌بدنی خریداری نموده و به‌صورت رایگان برای سازمان تربیت‌بدنی و شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی کشور و یا به قیمت تمام شده برای بخش خصوصی و تعاونی واگذار نماید.

– ماده (۱۱۸) قانون برنامه چهارم توسعه در واقع تنفیذ ماده (۱۶۹) قانون برنامه سوم، بود که به‌منظور تأمین امکانات و حمایت‌های قانونی و اعتباری از فعالیت‌های ورزش عمومی و قهرمانی طی سال‌های اجرای برنامه، وجوهی که توسط اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی صرف احداث و تکمیل فضاها، اماکن باشگاه‌های ورزشی و ارائه خدمات ورزشی می‌شود و یا به‌عنوان کمک به سازمان تربیت‌بدنی، کمیته ملی المپیک ایران، فدراسیون‌ها، هیئت‌ها و انجمن‌های ورزشی و تربیت‌بدنی نیروهای مسلح پرداخت می‌گردد، با تأیید سازمان تربیت‌بدنی به‌عنوان هزینه قابل قبول تلقی می‌شد.

قانونگذار در قانون برنامه چهارم توسعه سعی کرد به‌طور تخصصی‌تر به ورزش همگانی و پرورشی توجه نماید، لذا تأمین منابع مالی، تهیه و تدوین قوانین مورد نیاز، تعیین سرانه فضاها و ورزشی، موظف نمودن نهادهای عمومی غیردولتی و کلیه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به حمایت و ایجاد تسهیلات برای توسعه و گسترش ورزش همگانی از جمله هدفگذاری‌های اساسی بوده است. ضمناً برای توسعه ورزش همگانی کلیه دستگاه‌های موضوع ماده (۱۶۰) این قانون مجاز شدند، یک درصد از اعتبارات خود را برای انجام امور تربیت‌بدنی و ورزش اختصاص دهند. همچنین در این قانون در جهت حمایت مادی از ورزش عمومی، وجوه هزینه شده در بخش‌های مختلف ورزش توسط اشخاص حقیقی و حقوقی را هزینه قابل قبول تلقی کرده بود.

– ماده (۱۳) قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران^۱ دولت را مکلف نموده است به‌منظور توسعه ورزش همگانی، قهرمانی و توسعه زیرساخت‌های ورزشی اقداماتی از قبیل (اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و هزینه‌ای مورد نیاز را در ردیف‌های مستقل در قالب بودجه‌های سنواتی منظور نماید، اعتبار مورد نیاز برای پرداخت تسهیلات در قالب وجوه اداره شده، یارانه سود و کارمزد و یا کمک‌های بلاعوض به متقاضیان بخش خصوصی و تعاونی برای احداث، توسعه و تکمیل واحدهای ورزشی را در ردیف مستقل بودجه‌های سنواتی پیش‌بینی نماید و ممنوعیت پرداخت هرگونه وجهی از محل بودجه کل کشور به هر شکل به ورزش حرفه‌ای) را انجام دهد.

قانون برنامه پنجم توسعه، دولت را مکلف نموده است در جهت توسعه ورزش همگانی اقدام نماید، ضمن آنکه ممنوعیت پرداخت وجه به ورزش حرفه‌ای در جهت حمایت از ورزش همگانی را در نظر داشته باشد.

– بند «۶» سیاست‌های کلی سلامت^۱ تأمین امنیت غذایی و بهره‌مندی عادلانه آحاد مردم از سبد غذایی سالم، مطلوب و کافی، آب و هوای پاک، امکانات ورزشی همگانی و... را مورد توجه و تأکید قرار داده است.

– در راستای اجرای قوانین بالادستی فوق، در قوانین بودجه سنواتی برنامه ورزش همگانی ذیل دستگاه‌های متولی ورزش، جهت بهبود و ارتقای ورزش در سطح جامعه لحاظ شده است. لکن با توجه به وسعت عمل و انتظارات و وظایف متولیان ورزش کافی نیست و پاسخگو نمی‌باشد.

آسیب‌شناسی پنج دوره قوانین توسعه پس از پیروزی انقلاب در زمینه ورزش همگانی

برخی از اشکالات کلی قوانین برنامه‌های پنج‌ساله توسعه که در حوزه مورد بررسی این گزارش وجود دارد و مرتبط با بسیاری از حوزه‌های دیگر نیز می‌باشد و از نواقص برنامه‌ریزی محسوب می‌شود، لذا ضروری است مرتفع گردد و در قانون برنامه ششم توسعه لحاظ شود که به شرح زیر است:

الف) عدم تعیین متولی اجرای وظایف

استفاده از کلمه «دولت» در حالی که امکان تعیین دستگاه‌های ذی‌ربط و ذی‌نفع وجود دارد، سبب می‌شود در مواردی که چند متولی مکلف به همکاری‌اند، امکان نظارت را به حداقل رسانده و در نتیجه بازدهی و بهره‌وری از میان می‌رود.

ب) عدم تعیین ناظر و روش نظارت

در بندهای قوانین برنامه توسعه مرتبط با ورزش همگانی مشخص نیست که ناظر انجام تکالیف کدام مرجع است. ضمناً از آنجا که مراحل انجام اغلب تکالیف از شروع تا انجام عملیات اجرایی در برنامه از هم تفکیک نشده‌اند، روشن نیست که چگونه معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری و یا نمایندگان مجلس شورای اسلامی می‌توانند در طول اجرای برنامه به مراحل اجرای کار نظارت داشته باشند و ضمانت اجرای آن چیست.

ج) نبود زمان روشن برای برخی از تکالیف

این مشکل سبب می‌شود که در اغلب اوقات، اجرای وظایف تا پایان برنامه به تعویق افتد.

۱. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی در اجرای بند «۱» اصل یکصد و نهم قانون اساسی سیاست‌های کلی «سلامت» را که پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام تعیین شده است، در تاریخ ۱۳۹۳/۱/۱۸ ابلاغ فرمودند.

د) نبود نظام شاخص سازی اصولی در برنامه های پنج ساله

یکی از اصول اولیه برنامه ریزی، تعیین و تعریف شاخص های مشخص با بازه زمانی می باشد و نبود شاخص در برنامه های توسعه باعث کلی گویی شده و نظارت و ارزیابی را به حداقل ممکن می رساند. به عنوان نمونه طبق تعریف از ورزش همگانی، کسانی شامل آن می شوند که حداقل روزی ۱۵ دقیقه ورزش نمایند. حال آنکه به دلیل عدم تعیین شاخص به صورت اصولی، دوومیدانی همگانی یا راه پیمایی های همگانی در استان ها به عنوان ورزش همگانی، سنجش و برآورد شده است.

ه) تکرار مواد یک برنامه در برنامه دیگر

قانونگذار بدون در نظر گرفتن میزان تحقق احکام برنامه توسعه و علل عدم اجرا و یا رفع کاستی های آن، همان احکام را در قانون توسعه بعدی تنفیذ نموده است که نمونه آن جزء «۱۱» بند «۲» قانون برنامه دوم توسعه و تنفیذ بند «۱۴-۳» خطمشی های اساسی در برنامه اول توسعه و همچنین ماده «۱۱۸» قانون برنامه چهارم توسعه و تنفیذ ماده «۱۶۹» قانون برنامه سوم توسعه است.

و) نبود قوانین مانع و جامع

یکی از دلایل عدم تحقق برخی از مواد قوانین توسعه، جامع و مانع نبودن آنها می باشد. به عنوان مثال بند «ب» ماده «۱۱۷» قانون برنامه چهارم توسعه، در واقع برای عمومی کردن ورزش و حفظ سلامت کارکنان دولت به تصویب رسیده بود. لکن عملکرد آن نشان دهنده علاقمندی دستگاه ها و به خصوص دستگاه های مرتبط با صنایع که یک درصد اعتبارات آنها رقم قابل توجهی است، به سوی تیم داری و باشگاه داری بوده و باعث بروز مشکلات فراوانی از حیث حرفه ای گری با اعتبارات دولتی و افزایش هزینه ها و خرید و فروش بازیکنان و آن هم برای چند رشته ورزشی که در رأس آن فوتبال است، شده است. ضمناً باعث شد تا باشگاه های خصوصی توان رقابت با باشگاه دولتی را نداشته باشند و منزوی شوند. در حالی که نظام حرفه ای گری، همانطوری که از نامش پیداست مرتبط با بخش خصوصی است و در سایر کشورها از آن طریق صورت می گیرد. لذا یکی از مشکلات اساسی ایجاد شده در ورزش کشور، باشگاه داری و تیم داری دولتی می باشد. لذا ضروری بود با یک نگاه آسیب شناسانه و کارشناسی بررسی می شد و از آنجا که اعتبارات هنگفتی از یک درصد اعتبار دستگاه های اجرایی حاصل می شد، ضروری بود ساماندهی لازم صورت می گرفت.

ارزیابی تکالیف پنج دوره قوانین برنامه توسعه در خصوص ورزش همگانی

میزان تحقق ماده‌های مرتبط با ورزش همگانی طی پنج دوره قوانین توسعه‌ای، طبق جدول ۷ شرح داده شده است:

- به طوری که در جدول مذکور (بند «الف» و «ب» تبصره «۱۰» قانون برنامه اول توسعه) ملاحظه می‌شود، احداث و توسعه مراکز فرهنگی و ورزشی توسط وزارت مسکن و شهرسازی (سازمان زمین شهری) و همچنین صدور مجوز برای چنین مراکزی از سوی شهرداری‌ها، طبق قانون برنامه اول توسعه، تکلیف شده بود، لکن عملکرد آن منعکس نشده است.

- همگانی کردن ورزش در (بند «۱۴-۳» خطمشی‌ها) قانون اول و (جزء «۱۱» بند «۲» خطمشی‌های اساسی) قانون برنامه دوم توسعه، عملکرد مطلوب بیان شده است و از جمله اقدامات صورت گرفته در این خصوص می‌توان به گسترش و توسعه ورزش‌های صبحگاهی و ورزش‌های پایه، شناسایی و هدایت و پرورش استعداد‌های ورزشی در مدارس و... اشاره نمود.

- در قانون برنامه سوم توسعه (ماده (۱۶۹)) وجوهی که توسط اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی صرف ورزش و تربیت‌بدنی می‌شد، به‌عنوان هزینه قابل قبول تلقی می‌شده است، که در گزارش اقتصادی عملکرد ضعیف عنوان شده و بیان شده اقدامات مؤثری برای جذب و جلب اعتبارات شرکت‌های دولتی و خصوصی صورت گرفته، اما حاصل چندانی نداشته است، لذا این ماده به دلیل اهمیت و ضرورت در قانون برنامه چهارم توسعه (ماده (۱۱۸)) تنفیذ شده است ولی قابل ذکر است که در گزارش اقتصادی، عملکرد اعلام نشده و توضیحی در خصوص این ماده لحاظ نشده است.

- عملکرد ماده (۱۱۷) قانون برنامه چهارم توسعه، نسبتاً مطلوب بیان شده است و از جمله اقدامات صورت گرفته عبارتند از: افزایش سرانه فضاهای ورزشی کشور با رشدی بی‌سابقه در سال‌های برنامه، توسعه منابع مالی، تصویب آیین‌نامه «اختصاص یک درصد از اعتبارات کلیه دستگاه‌ها به تربیت‌بدنی و ورزش» می‌باشد، در صورتی که این تخصیص همانطور که در ادامه گزارش آمده است، بیشتر در ورزش حرفه‌ای و باشگاه‌داری هزینه شده است (گزارش اقتصادی چاپ شده در سال ۱۳۸۷ می‌باشد، لذا به دلیل عدم ارائه اطلاعات از سوی سازمان مذکور مطلبی در فصل تربیت‌بدنی و ورزش وجود ندارد، بنابراین گزارش اقتصادی سال ۱۳۸۶ مورد استفاده قرار گرفته است).

- در خصوص برنامه پنجم توسعه در کشور عملکردی، به صورت مستند موجود نیست و یکی از خلأها می‌باشد که در قسمت پیشنهادها راهکارهایی برای آن ارائه شده است.

جدول ۷. بررسی عملکرد پنج دوره قوانین برنامه توسعه در خصوص ورزش همگانی

قانون برنامه توسعه	ماده قانونی	تکالیف	عملکرد	توضیحات
اول	بندهای «الف» و «ب» تبصره «۱۰»	<p>- احداث و توسعه مراکز فرهنگی و ورزشی و... توسط وزارت مسکن و شهرسازی (سازمان زمین شهری) و پس از تملک، به‌طور رایگان به دستگاه‌های ذی‌ربط واگذار نماید</p> <p>- شهرداری‌ها موظف بودند زمین‌های با کاربری مذکور را براساس طرح‌های جامع، هادی و تفصیلی مصوب، سریعاً به دستگاه‌های ذی‌ربط معرفی نمایند و مجوز احداث بنا را بدون رعایت تشریفات صدور پروانه ساختمانی و فقط با اعلام بر و کف صادر نمایند</p>	عملکرد منتشر نگردیده است	
اول	بند «۱۴-۳» «خطمشی‌ها»	- همگانی کردن ورزش یکی از راه‌های گسترش کمی و ارتقای کیفی فرهنگ عمومی، تعلیم و تربیت و علوم و فنون در جامعه به‌ویژه برای نسل جوان، تعیین شده بود	نسبتاً مطلوب	از جمله اقدامات انجام شده در خصوص این سیاست: هماهنگی با رسانه‌ها و ارگان‌های تبلیغاتی، گسترش و توسعه ورزش‌های صبحگاهی و ورزش‌های پایه، در دسترس قرار دادن امکانات ورزش مدارس، شناسایی، هدایت و پرورش استعداد‌های ورزشی در مدارس، ایجاد و تجهیز کتابخانه‌های ورزشی، استفاده از نیروهای متخصص، آشنایی نیروهای متخصص با علوم پیشرفته از طریق اعزام به خارج و... ^(۱)
دوم	جزء «۱۱» از بند «۲» خطمشی‌های اساسی	- همگانی کردن ورزش یکی از راه‌های گسترش کمی و ارتقای کیفی فرهنگ عمومی، تعلیم و تربیت و علوم و فنون در جامعه به‌ویژه برای نسل جوان، تعیین شده بود	نسبتاً مطلوب	در گزارش اقتصادی سال ۱۳۷۷ سازمان برنامه و بودجه، توضیحی در خصوص عملکرد این بند و یا بندهای دیگر قانون برنامه دوم توسعه نیاورده است. لذا باتوجه به توضیحات مندرج در این گزارش از جمله سیاست‌های اجرایی در این بخش عبارتند از: ایجاد زمینه رشد و توسعه فعالیت‌های ورزشی در استان‌ها، تلاش در جهت بالا بردن ظرفیت پذیرش ورزشکاران، افزایش بهره‌وری اماکن ورزشی موجود در سراسر کشور و... عملکرد بیان شده است. ^(۲)
سوم	ماده (۱۶۹)	- طی سال‌های اجرای برنامه سوم، وجوهی که توسط اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی صرف احداث و تکمیل فضاها، اماکن باشگاه‌های ورزشی و ارائه خدمات ورزشی می‌شود و یا به‌عنوان کمک به سازمان تربیت بدنی، کمیته ملی المپیک ایران، فدراسیون‌ها، هیئت‌ها و انجمن‌های ورزشی و	ضعیف	در این زمینه اقدامات مؤثری برای جذب و جلب اعتبارات شرکت‌های دولتی و خصوصی صورت گرفته، اما حاصل چندانی نداشته است. لذا به‌دلیل اهمیت، ضرورت و همچنین نبود زمان کافی برای اجرای برخی از مواد قانونی برنامه سوم

توضیحات	عملکرد	تکالیف	ماده قانونی	قانون برنامه توسعه
توسعه اجرای کامل آن در برنامه چهارم توسعه تنفیذ شده است ^(۳)		تربیت‌بدنی نیروهای مسلح پرداخت می‌گردد، به‌منظور تأمین امکانات و حمایت‌های قانونی و اعتباری از فعالیت‌های ورزش عمومی و قهرمانی، با تأیید سازمان تربیت بدنی به‌عنوان هزینه قابل قبول تلقی می‌شود		
از جمله اقدامات صورت گرفته عبارتند از: تهیه طرح جامع توسعه و تأمین فضاهای ورزشی کشور، افزایش سرانه فضاهای ورزشی کشور با رشدی بی‌سابقه در سال‌های برنامه، توسعه منابع مالی بخش تربیت‌بدنی و ورزش، تصویب آیین‌نامه مربوط به بند «ب» در هیئت دولت و... ^(۴)	نسبتاً مطلوب (۷۰ درصد)	<p>به‌منظور اصلاح ساختار تربیت‌بدنی، ترویج فرهنگ ورزش، توسعه کمی و کیفی دسترسی به ورزش پرورشی و همگانی و توسعه نظام استعدادیابی، تقویت حضور بخش غیردولتی، توسعه امور پژوهشی و تربیت نیروی انسانی کیفی، در برنامه چهارم مقرر بود:</p> <p>- تأمین منابع مالی، ساختار و تشکیلات سازمانی، تهیه و تدوین قوانین مورد نیاز و تربیت نیروی انسانی با مشارکت بخش غیردولتی به‌عمل آورد</p> <p>- سرانه فضاهای ورزشی (سرپوشیده و روباز) حداقل یک مترمربع تا پایان برنامه افزایش یابد</p> <p>- نهادهای عمومی غیردولتی و کلیه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها موظف بودند، حمایت‌های لازم را از توسعه و گسترش ورزش همگانی و ایجاد تسهیلات لازم، جهت دسترسی آسان مردم به فضاها و اماکن ورزش به‌عمل آورند</p> <p>- در بند «ب» - اختصاص یک درصد (۱٪) از اعتبارات کلیه دستگاه‌ها به تربیت‌بدنی و ورزش اعم از احداث و توسعه اماکن ورزشی، ارائه خدمات ورزشی و کمک به سازمان تربیت‌بدنی، کمیته ملی المپیک، باشگاه‌های ورزشی و ...</p> <p>- اماکن ورزشی خصوصی که از محل منابع این بند کمک دریافت کرده‌اند در صورت تغییر کاربری مکلف بودند وجوه دریافتی را با محاسبه نرخ تورم سنواتی مسترد نمایند. دستگاه‌های مذکور در این بند مکلف شدند گزارش کامل کمک‌های انجام یافته از محل این بند را همه‌ساله به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات و فرهنگی مجلس شورای اسلامی ارائه نمایند.</p> <p>همچنین وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری‌ها، در راستای تأمین و توزیع عادلانه فضاهای آموزشی، ورزشی و فرهنگی در کشور، مکلف گردیدند به‌هنگام صدور مجوز احداث شهرها، شهرک‌ها، مجریان پروژه‌های مذکور را نسبت به تأمین و احداث فضاهای مذکور، متناسب با زیربنای مسکونی موظف نمایند.</p>	ماده (۱۱۷)	چهارم

قانون برنامه توسعه	ماده قانونی	تکالیف	عملکرد	توضیحات
		ضمناً وزارت مسکن و شهرسازی مکلف بود، اراضی با کاربری ورزشی را در سراسر کشور با هماهنگی سازمان تربیت‌بدنی خریداری نموده و به‌صورت رایگان برای سازمان تربیت‌بدنی و شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی کشور و یا به قیمت تمام شده برای بخش خصوصی و تعاونی واگذار نماید		
چهارم	ماده (۱۱۸)	- طی سال‌های اجرای برنامه سوم، وجوهی که توسط اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی صرف احداث و تکمیل فضاها، اماکن باشگاه‌های ورزشی و ارائه خدمات ورزشی می‌شود و یا به‌عنوان کمک به سازمان تربیت‌بدنی، کمیته ملی المپیک ایران، فدراسیون‌ها، هیئت‌ها و انجمن‌های ورزشی و تربیت‌بدنی نیروهای مسلح پرداخت می‌گردد، به‌منظور تأمین امکانات و حمایت‌های قانونی و اعتباری از فعالیت‌های ورزش عمومی و قهرمانی، با تأیید سازمان تربیت‌بدنی به‌عنوان هزینه قابل قبول تلقی می‌شد.	در گزارش اقتصادی عملکردی بیان نشده است	
پنجم	ماده (۱۳)	به‌منظور توسعه ورزش همگانی، قهرمانی و توسعه زیرساخت‌های ورزشی: الف) اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و هزینه‌ای مورد نیاز را در ردیف‌های مستقل در قالب بودجه‌های سنواتی منظور نماید ب) اعتبار مورد نیاز برای پرداخت تسهیلات در قالب وجوه اداره شده، یارانه سود و کارمزد و یا کمک‌های بلاعوض به متقاضیان بخش خصوصی و تعاونی برای احداث، توسعه و تکمیل واحدهای ورزشی را در ردیف مستقل بودجه‌های سنواتی پیش‌بینی نماید تبصره - پرداخت هرگونه وجهی از محل بودجه کل کشور به هر شکل به ورزش حرفه‌ای ممنوع می‌باشد.	نسبتاً مطلوب	درخصوص عملکرد بندهای «الف» و «ب» مطلوب بوده است ولی در مورد تبصره این ماده، براساس مستندات موجود همچنان پرداخت‌هایی از جانب وزارت ورزش و جوانان به ورزش حرفه‌ای و در قالب‌های دیگر از محل بودجه کل کشور انجام می‌شود. ^(۴)

۱. مستندات برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۳-۱۳۷۷، تهران، سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات، چاپ اول، اسفندماه ۱۳۷۲.
۲. گزارش اقتصادی سال ۱۳۷۷ (جلد دوم)، سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات، چاپ اول، ۱۳۷۹.
۳. گزارش اقتصادی سال ۱۳۸۳ و نظارت بر عملکرد پنج‌ساله برنامه سوم توسعه، تهران، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، معاونت امور اداری، مالی و منابع انسانی، مرکز مدارک علمی، موزه و انتشارات، ۱۳۸۴.
۴. گزارش اقتصادی سال ۱۳۸۶ و نظارت بر عملکرد سه‌ساله اول برنامه چهارم توسعه، تهران، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی، مرکز داده‌ورزی و اطلاع‌رسانی، چاپ اول، ۱۳۸۸.
۵. گزارش عملکرد قانون برنامه پنجم توسعه در سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور، تهران، ۱۳۹۲.

مشکلات و چالش‌های توسعه ورزش همگانی

مسائل و مشکلات توسعه ورزش همگانی به شرح زیر تقسیم‌بندی می‌شود که عبارتند از:

الف) مسائل و مشکلات موجود در قوانین برنامه‌های توسعه

یکی از موانع اساسی در توسعه ورزش همگانی، اشکالاتی است که در قوانین توسعه‌ای وجود دارد که می‌توان به عدم تعیین متولی اجرای وظایف، عدم تعیین ناظر و روش نظارت، نبود زمان روشن برای برخی از تکالیف، نبود نظام شاخص‌سازی اصولی در قوانین پنج‌ساله، نبود قوانین مانع و جامع و... اشاره کرد که باعث شده است بسیاری از قوانین به‌درستی اجرایی نشود.

ب) مسائل و مشکلات نظارتی

از جمله ایرادات مهم در این زمینه نبود یک سیستم ارزیابی مناسب از ورزش کشور به‌خصوص ورزش همگانی است. به دلیل ایرادات مطرح شده در بالا و نبود نظام شاخص‌سازی اصولی در قوانین پنج‌ساله، فقدان اطلاعات و آمار کافی در این زمینه، نبود قوانین جامع و مانع و... نظام ارزیابی و نظارت دچار اختلال می‌باشد، همان‌گونه که شاهدیم گزارش اقتصادی و نظارت بر عملکرد برنامه چهارم توسعه که از سوی معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی چاپ و منتشر می‌شد از سال ۱۳۸۶ تا سال ۱۳۸۹ فاقد قسمت تربیت‌بدنی و ورزش می‌باشد و مجدداً از سال ۱۳۹۰ تحت عنوان گزارش عملکرد برنامه پنجم توسعه منتشر شده است لکن به دلایل فوق‌الذکر دارای کاستی‌های متعددی است.

ج) مسائل و مشکلات مالی و اعتباری

از جمله مسائل و اشکالات بودجه‌ای در این زمینه عدم تخصیص بودجه متناسب با نیازها و تقاضای عمومی با توجه به جمعیت جوان کشور است، از سوی دیگر میان رشد اعتبارات با تورم و انتظارات موجود از ورزش همگانی تناسب ندارد همچنین در سال‌های اخیر در قوانین بودجه مشاهده شده است که اعتبار اصلی به ورزش همگانی بیشتر در قالب تبصره‌ها و یا ردیف‌های متفرقه (درآمد - هزینه) تخصیص یافته است که این نیز باعث می‌شود تا دستگاه‌های مربوطه قادر نباشند از ابتدای سال برنامه‌ریزی مشخصی را پیگیر باشند.

د) ضعف زیرساخت‌ها و تجهیزات

هزینه و وقت یکی از موانع رشد و گسترش ورزش همگانی است. مشکلات اقتصادی، گرانی کالا و خدمات و بالا رفتن هزینه‌های عمومی مردم و از طرفی افزایش سطح توقعات مردم، منجر شده تا عموم مردم مجبور شوند بیشتر وقت یا تمام وقت مفید خود را در جهت تأمین نیازهای مادی خود صرف کنند. افزایش هرساله قیمت‌ها و تورم باعث شده که استفاده از اماکن ورزشی و تهیه لوازم و تجهیزات ورزش‌های مختلف (به‌خصوص ورزش‌های زمستانی و آبی و برخی رشته‌های پرهزینه) برای اکثریت جوان کشور مقدور نباشد. حال آنکه ورزش همگانی پایه و اساس شناسایی و شکوفایی استعدادها می‌باشد و در واقع عمومی کردن ورزش پیش‌درآمدی برای ورزش قهرمانی به‌خصوص در میدانی بین‌المللی خواهد بود.

ه) فقدان فرصت‌های برابر برای مردان و زنان

باتوجه به اینکه نیمی از جمعیت کشور را بانوان تشکیل می‌دهند از جمله مسائل مرتبط با این قشر عدم فرصت‌های برابر برای آنهاست، حال آنکه ترویج فرهنگ ورزش، تحرک و سلامتی در جامعه توسط بانوان به‌عنوان مربی و معلم نسل‌ها قابل توجه و تأمل است.

و) مسائل و مشکلات فرهنگی و اجتماعی

از جمله مسائل فرهنگی که باعث عدم توسعه و اشاعه ورزش همگانی می‌گردد، فقدان آگاهی کافی در خصوص ضرورت ورزش و فواید آن، عدم اطلاع‌رسانی و تبلیغات بهینه در جهت توسعه ورزش همگانی، ضعف در بدنه آموزش و پرورش برای آموزش مهارت‌های ورزشی به خصوص برای کودکان و نوجوانان، جهانی شدن و تأثیر آن بر حوزه‌های فرهنگی به‌خصوص بازی‌ها و ورزش‌های بومی و محلی، افزایش بازی‌های رایانه‌ای و اینترنتی در میان کودکان و نوجوانان و... می‌باشد.

ز) آموزش و یادگیری

عدم وجود سیستم کامل آموزش یادگیری اکثر ورزش‌ها در سنین پایه از مشکلات عدم جذب به ورزش کردن است. باید با کسب حداقل یک مهارت ورزشی انگیزه ورزش کردن در سنین بالاتر فراهم شود که در این زمینه وزارت آموزش و پرورش می‌تواند نقش اساسی داشته باشد.

راهکارها و پیشنهادهای توسعه ورزش همگانی

الف) استفاده از فرصت برنامه ششم توسعه

با توجه به اصل سوم قانون اساسی و بند «۶» سیاست‌های کلی سلامت، ضرورت دارد پنج دوره قوانین توسعه‌ای مورد آسیب‌شناسی و بازنگری قرار گرفته و ساماندهی شود تا ضمن رفع خلأها، کاستی‌ها و تقویت نقاط قوت و در نظر گرفتن نیازها و مقتضیات فعلی جامعه، قوانینی جامع و مانع که بتوانند به‌درستی در این حیطه اجرایی شوند در قانون برنامه ششم توسعه لحاظ شود. به‌عنوان مثال در برنامه ششم توسعه چنانچه مقرر شود بخشی از اعتبار دستگاه‌ها به ورزش همگانی اختصاص یابد، با توجه به اصل سوم قانون اساسی و بند «۶» سیاست‌های کلی سلامت، با لحاظ کردن مواردی شامل الزام دستگاه‌ها به رعایت همگانی کردن ورزش صورت گیرد و با توجه به اعتباری که به این منظور اختصاص می‌یابد، تعیین سقف اعتبارات برای دستگاه‌هایی که اعتبار مناسبی دارند، تخصیص ردیف برنامه ورزش همگانی ذیل دستگاه‌های مربوطه صورت گیرد تا این اعتبارات قابل برنامه‌ریزی و نظارت گردد و دولت و یا دستگاه‌ها به‌صورت خاص و ویژه مکلف گردند عملکرد یک‌ساله به کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی ارائه نمایند تا موضوع اصلاح و اجرایی شود ضمن آنکه چنانچه مقرر است اعتباراتی از هدفمندی یارانه‌ها برای سلامت اختصاص یابد با در نظر داشتن سیاست‌های ابلاغی، اعتبار ورزش همگانی نیز تعیین و در ابتدای سال برای برنامه‌ریزی و اجرا ابلاغ شود و مفاد بند «۶» سیاست‌های سلامت در حد شعار باقی نماند.

ب) اضافه نمودن «برنامه توسعه ورزش همگانی»

در حال حاضر «برنامه توسعه ورزش همگانی» در سه دستگاه وزارت ورزش و جوانان، ادارات ورزش و جوانان کل استان‌ها و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی وجود دارد، لذا یکی از راهکارهای هدایت درست اعتبارات در قالب توسعه ورزش همگانی، اضافه نمودن یک برنامه تحت عنوان «برنامه توسعه ورزش همگانی» ذیل دستگاه‌های متولی و مسئول این امر خواهد بود.

ج) جمع‌آوری اعتبارات متفرقه بودجه‌ای

پیشنهاد می‌شود تا اعتبارات ردیف‌های متفرقه در قوانین بودجه جمع‌آوری و در ذیل ردیف وزارت ورزش و جوانان قرار گیرد تا امکان برنامه‌ریزی و هماهنگی و توزیع آن بین دستگاه‌های ذی‌ربط فراهم گردد و این موضوع در برنامه ششم تکلیف شود.

د) توسعه زیرساخت‌ها و دسترسی آسان مردم به امکانات و فضاهای ورزشی

یکی از راهکارهای اجرایی شدن، ماده (۱۳) قانون برنامه پنجم توسعه و بند «۶» سیاست‌های کلی سلامت، تخصیص یارانه در قالب بن‌های ورزشی همانند بن‌های کتاب به گروه‌های هدف (دانش‌آموزان، دانشجویان، خانواده کارگران و کارمندان ...) برای استفاده از ظرفیت‌های ورزشی می‌باشد. استفاده از امکانات سایر دستگاه‌ها برای عموم مردم و بهره‌گیری از امکانات پایگاه‌های بسیج، مساجد و شهرداری در جهت عمومی کردن ورزش بسیار مفید خواهد بود.

ه) احیای سالن‌های ویژه بانوان و خانواده

از آنجا که نیمی از جمعیت کشور را زنان تشکیل می‌دهند طبیعی است که برای همگانی کردن ورزش در جهت سلامت کلی جامعه و شادابی آن حضور این قشر در ورزشگاه‌ها هم باعث افزایش تعداد ورزشکاران شده و هم به لحاظ تربیتی و اثرگذاری بر فرزندان و جذب آنان به ورزش بسیار تأثیرگذار است. متأسفانه در کشور ما شرایط ورزش کردن برای زنان و به‌ویژه دختران جوان در حدی نیست که امکان همگانی شدن آن را در این قشر در حد انتظار فراهم کند. حتی در مدارس نیز که پایه ورزش جامعه را می‌گذارد امکانات ورزشی خاص دختران جوان بسیار کم وجود دارد و نمی‌توانند در فضای حیاط مدرسه ورزش کنند. از این رو ضروری است سالن‌هایی که به منظور ورزش‌های بانوان و کودکان آنها تهیه شده مانند ورزشگاه بانوان و کودکان بعثت تهران، ورزشگاه بانوان و کودکان کرمانشاه، ورزشگاه بانوان و کودکان رشت، ورزشگاه بانوان و کودکان اصفهان و ورزشگاه بانوان و کودکان مشهد که خاص برنامه‌های ورزشی این قشر احداث شده و محلی برای جذب آنان و نیز مسابقات مختلف می‌باشد لکن در اختیار مردان نیز قرار گرفته است احیا و برای بانوان اختصاص یابد. ضمن آنکه ضروری است در سطح کشور سالن‌های چندمنظوره برای آنان ایجاد شود و همچنین در مدارس نیز تمهیدات لازم برای این منظور به وجود آید، ضمن آنکه در نقشه احداثی مدارس جدید به صورتی عمل شود تا دختران دانش‌آموز امکان فراگیری فنون ورزشی و متعاقب آن پرداختن به ورزش را داشته باشند.

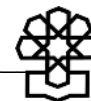
و) احیای ورزش‌های بومی و محلی

یکی دیگر از راه‌های توسعه و گسترش ورزش همگانی، احیای ورزش‌های بومی و محلی است. ورزش‌های بومی، ویژگی‌های مثبت فراوانی دارد. زیرا هم بازی و سرگرمی‌اند، هم پرورش‌دهنده جسم و روح‌اند. وزارت ورزش و جوانان و به‌خصوص فدراسیون‌های ورزش همگانی و بومی و محلی باید در شناسایی، تبلیغ و ترویج این ورزش‌ها بکوشند. در واقع توسعه رشته‌های ورزشی باعث جذب افراد بیشتری به ورزش می‌شود و هر چه شمار رشته‌های ورزشی بیشتر شود، گروه‌های متنوع‌تری از مردم و

به‌ویژه جوانان جذب ورزش می‌شوند. یکی از لوازم تبلیغ و ترویج ورزش‌های بومی و محلی و در کل، ورزش، استفاده بهینه از پتانسیل‌های رسانه‌ای و وسایل ارتباط جمعی است. در واقع احیای ورزش‌های بومی، محلی و سنتی وسیله‌ای مفید و ارزنده برای احیای عمومی نمودن ورزش در کشور می‌شود و از این طریق استعدادها شناسایی شده و رشد و شکوفایی و کسب مقامات قهرمانی برای رشته‌های قهرمانی تسهیل و تسریع می‌گردد.

ز) فراگیر شدن وظایف فدراسیون ورزش‌های همگانی در جهت فعالیت بیشتر

پیشنهاد می‌شود که فدراسیون ورزش‌های همگانی، مانند فدراسیون پزشکی که با تمام فدراسیون‌ها سروکار دارد عمل کند و تمام فدراسیون‌ها موظف به اجرای ورزش همگانی برحسب رشته تخصصی خود شوند. از سوی دیگر برنامه علمی و فنی قابل اجرا برای اقشار خاص مانند سالمندان، افراد چاق، معلولان و... تهیه و برای اجرا به دستگاه‌های اجرایی ابلاغ شود.

منابع و مأخذ

۱. سند راهبردی فدراسیون ورزش‌های همگانی، ۱۳۹۰.
۲. علی، مجدآرا. ورزش برای همه، تهران، آوای ظهور، ۱۳۹۰.
۳. رئیسی، مصطفی. جایگاه ورزش بانوان در اسلام، انتشارات شورای همبستگی ورزش بانوان کشورهای اسلامی، تابستان ۱۳۷۴.
۴. قالیباف، محمدباقر. نگاه راهبردی به نظام ورزش کشور، تهران، نگارستان حامد، ۱۳۸۹.
۵. میرزمانی، شهرام. ساختار بین‌المللی ورزش همگانی، تهران، سلسله مهر، ۱۳۹۰.
۶. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.
۷. قانون برنامه اول توسعه جمهوری اسلامی ایران.
۸. قانون برنامه دوم توسعه جمهوری اسلامی ایران.
۹. قانون برنامه سوم توسعه جمهوری اسلامی ایران.
۱۰. قانون برنامه چهارم توسعه جمهوری اسلامی ایران.
۱۱. قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران.
۱۲. سیاست‌های کلی سلامت، ۱۳۹۳/۱/۱۸.
۱۳. قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور.
۱۴. قانون بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور.
۱۵. قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور.
۱۶. قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور.
۱۷. سایت مرکز آمار ایران.
۱۸. مستندات برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۳-۱۳۷۷، تهران، سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات، چاپ اول، اسفندماه ۱۳۷۲.
۱۹. گزارش اقتصادی سال ۱۳۷۷ (جلد دوم)، سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات، چاپ اول، ۱۳۷۹.
۲۰. گزارش اقتصادی سال ۱۳۸۳ و نظارت بر عملکرد پنج‌ساله برنامه سوم توسعه، تهران، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، معاونت امور اداری، مالی و منابع انسانی، مرکز مدارک علمی، موزه و انتشارات، ۱۳۸۴.
۲۱. گزارش اقتصادی سال ۱۳۸۶ و نظارت بر عملکرد سه‌ساله اول برنامه چهارم توسعه، تهران، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی، مرکز داده‌ورزی و اطلاع‌رسانی، چاپ اول، ۱۳۸۸.
۲۲. گزارش عملکرد قانون برنامه پنجم توسعه در سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور، تهران، ۱۳۹۲.
۲۳. در راستای تهیه برنامه سوم توسعه، شورای برنامه‌ریزی فرهنگ و هنر، تربیت‌بدنی، آذرماه ۱۳۷۷.
۲۴. قادری، عمران. روزنامه ایران شماره ۳۴۰۴، مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۶.
۲۵. مصاحبه با جناب آقای علیپور معاون سابق ورزش همگانی سازمان تربیت‌بدنی و رئیس فدراسیون ورزش همگانی، ۱۳۹۳/۷/۳۰.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۴۱۷۳

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: ورزش همگانی در کشور، موانع موجود و ارائه راهکارها

نام دفتر: مطالعات فرهنگی (گروه تربیت‌بدنی)

تهیه و تدوین‌کنندگان: نرگس صادقی‌پور، ابوالفضل خورشیدی

مدیر مطالعه: ابوالفضل خورشیدی

ناظر علمی: سینا کلهر

همکاران خارج از مرکز: مهدی شهبازی و فدراسیون ورزش‌های همگانی

متقاضی: معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. سند راهبردی فدراسیون ورزش‌های همگانی

۲. قانون بودجه

۳. قانون برنامه

۴. ورزش همگانی

۵. انجمن‌های ورزشی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۱۱/۲۸